

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE VSLVŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

ŠTEV. 9.

LJUBLJANA, 20. SEPTEMBRA 1932.

LETO VIII.

E. T.:

Prave in neprave zadruge.

Čestokrat čujemo govoriti o pravih in nepravih zadrugah, pa ne vemo, kako si naj te izraze tolmačimo. V zadnjem poglavju svoje knjige „Nabavljalne zadruge“ je nedavno umrli veliki ideolog zadružništva, pariški profesor dr. Charles Gide izčrpno opisal razne oblike nabavljalnih zadrug in je pokazal, v čem da se prave zadruge ločijo od nepravih. Sledili bomo v zgoščenem izvlečku njegovim izvajanjem in jih bomo skušal podati čim bolj popolno.

Prof. Gide razlikuje tri oblike zadrug: Individualistični tip, socijalistični tip in tip prave zadruge.

Individualni tip se približuje bolj ali manj gospodarskim asociacijam s kapitalistično tendenco in ne teži za ničemer drugim, kot samo za osebno koristjo svojih članov. Te zadruge so torej prav sorodne akcijskim družbam, poslujejo pa različno:

1) Nekateri teh zadrug razdeljujejo dobiček sorazmerno številu uplanih deležev. Kakor majhen tudi je včasih ta del dobička, izplačan na delež, vendar zadostuje, da vzame takim družbam pravo in moralno zadružni karakter, čeprav imajo pravilo, da prodajajo po najnižji ceni. Tu seveda niso mišljene vnaprej določene obresti na deleže, ki jih ni smatrati kot del dobička, temveč jih je računati med obratne stroške.

2) Spadajo sem zadruge, ki delijo sicer dobiček kupovalcem, a imajo dvoje vrste članov: Delničarje v omejenem številu, ki sami upravljajo zadrugo in kar je važno, razpolagajo z rezervnim fondom, ki stalno raste, ter člane, ki na občnih zborih ne sodelujejo.

3) Zadruge, ki dajejo del dobička članom upravnega odbora uvršča prof. Gide tudi v ta krog, ne misli pa pri tem na stalne nagrade za prisotnost na sejah, ki jih je smatrati kot plačilo za resnično izvršeno delo.

4) Zadruge, pri katerih uprava ni demokratična, v katerih torej ne vlada načelo „en človek — en glas“.

Vse našete zadruge so popolnoma neustavne, lažne zadruge, čeprav bi nosile to ime. So pa tudi zadruge, ustvarjene po klasičnih pravilih, a kljub temu nimajo manj individualističnih teženj. V enih se kažejo te težnje

s tem, da ne dovoljujejo nikakih kreditov za združno propagando in prosveto, da ne pristopajo k združnim zvezam; druge stoje v znamenju lova na dividende, ki ga Gide z drugimi naziva združno kugo. Tudi uvršča prof. Gide sem vse one zadruge, ki jim je edino stremljenje štednja in navajanje k štednji, kajti vidik isključne štednje je združništvu odločno preozek. Te zadnje tri vrste zadrug, kakršne že so, lahko združništvu mnogo koristijo in njih nedostatki niso tako bistveni, da bi bili razlog za diskvalifikacijo društva in odvzem imena „zadruga“.

Zadruge socijalističnega tipa so zasnovane bolj na disciplini in požrtvovalnosti članov kakor doslej našete, kar pa se tiče ureditve in dela v njih, se bistveno od prvih ne razlikujejo. Običajno nimajo predsedstva in se zadovolje s poslovoječim tajnikom. Poznamo jih po sledečem:

- 1) Običajno ne plačajo kapitalu — deležem nikakih obresti.
- 2) Po navadi so razredna združenja, sprejemajo kot člane samo delavce, nekatere samo člane delavskih sindikatov, ali druge celo samo one, ki so pristaši socijalistične stranke.
- 3) V pogledu socijalizacije proizvodnje so zelo stroge: Proizvajalna podjetja priznavajo samo kot oddelke konzumnih zadrug, nikakor pa ne kot samostojna neodvisna združenja, to se pravi, da produktivnim zadrugam odrekajo pravico obstoja.
- 4) V principu obsojajo vsako individualno delitev dobička in propovedujejo, da morajo biti ti prebitki popolnoma posvečeni ustanovam splošne socijalne koristi, in to po sledečih smernicah: a) v obliki zavarovalnih blagajn za slučaj bolezni in smrti, brezposelnosti, nezgode, nezmožnosti za delo, fondov za penzije in brezobrestna posojila, zdravniških in pravnih posvetovalnic, ki jih družijo pod skupnim imenom „ustanove solidarnosti“; b) v obliki fondov za pospeševanje samo združnega gibanja s propagando in vzgojnim poukom; c) za koristi delovnega razreda sploh, pomoč v razrednem boju, s čimer se zadruge odkrito postavljajo na teren politike; d) za ostvaritev skupnega, nedeljivega in neodtujljivega premoženja, ki tudi v slučaju prenehanja zadruge ne pripade združnikom, temveč državi ali kaki splošno koristni ustanovi, kar znači porajanje mrtve roke v posvetni obliki. Po mnenju prof. Gideja zahteva taka določba v pravilih od sedanje generacije malo preveč nezainteresiranosti v korist bodočih generacij, ki bodo imeli najbrž boljše pogoje za življenje kot današnji proletarijat.

V praksi komaj obstoja ideal, ki obsoja individualistično delitev dobička. Ogromna večina socijalističnih zadrug razdeljuje velik del dobička med člane, kvečjemu, da si določajo vnaprej najvišji odstotek, ki se sme razdeliti, ostanek pa določijo v splošno koristne namene.

Pravi združni tip je ustvarila v Franciji Nimska šola kot poživljenje ideje ročdalskih pionirjev. Naravno, da ga tako imenuje prof.

Gide, ki je duhovni vodja te smeri, katere program se v izredni meri približuje programu socijalističnih zadrug. Gide sam podčrtava sorodstvo pravega združništva in socijalizma, kaže pa tudi njiju razlike.

Obema so skupni sledeči cilji: a) poduk v cilju, da se vzgoje nove generacije zavednih zadrugarjev, brez katerih je stvaritev zadrugne skupnosti nemogoča. Mišljeni so tu sestanki, predavanja, časopisi, publikacije in slično; b) ustanavljanje združnih zvez v svrhu pospeševanja in vzdrževanja solidarnosti med zadrugami, kar daje združnemu gibanju nepremagljivo moč; c) ustanavljanje rezervnih fondov, namenjenih predvsem organizaciji produkcije, ki je poslednji cilj nabavljalnih zadrug.

Razlike med pravim tipom zadruge in socijalističnim tipom navaja prof. Gide sledeče:

a) Prave zadruge nimajo namena preprečevati individualne razdelitve dobička, ker smatrajo, da je revolucije dovolj, če se ne priznava dobiček kapitalu, temveč delu. Vendar pa tudi prave zadruge, enako kot socijalistične, določajo kar največji del dobička obče koristnim ustanovam, za vzgojo, brezobrestne kredite in organizacijo produkcije. Glede ustanov solidarnosti, zavarovanja za slučaj bolezni, brezposelnosti, stavke i. t. d. je pravo združništvo mnenja, da morajo biti asocijacije s takimi cilji samostojne, in da ni umestna zahteva, da bi se naj zadruge prilagodile vsem ciljem. Tu se prof. Gide sklicuje na zakon o delitvi dela.

b) Zadruge pravega združnega tipa so odprte vsem in ne izključujejo nikogar radi njegovega socialnega položaja, verskega ali političnega prepričanja. Edini pogoj, ki ga stavijo svojim članom je ta, da morajo biti potrošači in to upravičeno, saj nabavljalne zadruge stremijo za osvobodjenjem potrošačev. Tu pa prof. Gide odločno zavrača sum, da bi pomenila zadrugna nevtralnost nesposobnost ali ravnodušnost do odločitve. Gre za izjavljeno, prav energično odločitev, da se prednosti združništva ne smejo priznati le enemu družabnemu razredu ali eni stranki, temveč da morajo biti dostopne vsem ravno tako pravično, kot svetloba solca in voda v studencu.

c) Prave zadruge se same odpovedujejo vmešavanju v politiko. Pravi zadrugarji se boje politike, ki bi prinesla v njih sredo neslogo in bi razbila edinstvo njihovega gibanja. Tudi bi bile prisiljene zadruge, ki bi hotele voditi politiko, da bi v interesu svojih kandidatov morale varovati interese krajevnih trgovcev, končno pa bi vsi kapitali, oddani volilno blagajno, primanjkovali pri izvajanju prave naloge združništva, pri stvaritvi kapitala za proizvodnjo. S tem pa ni rečeno, da nimajo zadruge pravice in celo dolžnosti, posredovati in se boriti pri oblastvih za povoljne zakone in proti onim, ki so združništvu škodljivi. Za tak boj zadrugarji najdejo mirnejšo, bolj ravno in često uspešnejšo pot direktne intervencije pri oblastih. Tudi združništvo ne podcenjuje politike v nobenem pogledu, toda v tej smeri naj razvijajo svojo aktivnost svobodne osebne inicijative ali organizacije, ne pa zadruge, ki so gospodarske ustanove.

Kajne, da nam je postalo po teh jasnih izvajanjih našega učenjaka očitno, kaj so prave zadruge in katere zadruge ne nosijo po pravici tega imena? V kratkem bi lahko rekli, da je prava zadruga ona, ki so ji postavljeni temelji na resnici in pravični gospodarski svobodi.

K.:

Po občnem zboru Podpornega društva

Dne 21. VIII. se je vršil izredni občni zbor Podpornega društva železničarjev v Ljubljani. Dnevni red: Zazidava društvene parcele na Dunajski cesti.

Takoj uvodoma je društveni predsednik izrazil željo, da bodi debata stvarna. Naj povedo člani jasno, kaj govori za in kaj govori proti zidavi stanovanjske hiše. Odbor je sklical izredni občni zbor, da poroča o dani nalogi, ki jo je bil prevzel. Naj se občni zbor odloči, ali in kako naj se naša rezerva naloži v realitete. S tem je storil odbor svojo dolžnost napram društvu in članstvu, vso nadaljnjo odgovornost pa prevzame občni zbor.

Detaljno poročilo je podal član odbora, g. Škerjanc in ga v izvlečku priobčujemo:

Sedanji odbor je prejel od zadnjega občnega zbora nalogo:

1) Da izvrši kalkulacijo, ali plačujemo premalo ali preveč, ali so naše odpravnine prevelike ali premale z ozirom na vplačila, in ali je sedanja naša rezerva zadosti velika ali ne.

Po dosedanjih računih smo prišli do zaključka, da ni naša rezerva prevelika, rajše premajhna, in da je treba ta denar čuvati kot železno rezervno našega društva za slabейše čase.

2) Nadalje je bilo odboru naročeno, da prouči vprašanje naložitve te naše rezerve v realitete. Odbor se je na svoji seji odločil, da stavi občnemu zboru predlog, da se zazida znesek 1.500.000 Din v stanovanjsko hišo, ki se naj zgradi na naši parceli na Dunajski cesti. S tem pridobi tudi naša parcela, ki je bila kupljena v letu 1918, praktično vrednost, ki jo bi morala danes predstavljati.

Društveni odbor je naziranja, da je sedaj primeren čas, da se investira denar v stavbo iz razlogov: 1) Danes je zidanje poceni, delavci so poceni, večina materiala tudi. 2) Z zidavo se omili brezposelnost v splošnem, pomagano bi bilo predvsem brezposelnim, reduciranim železničarjem, za katere bomo zahtevali, da jih stavbenik v prvi vrsti zaposli. Med temi je gotovo dosti članov Podpornega društva. 3) Škoda je, da bi čakali s parcelo, ki nam sedaj nič ne nese in nič ne koristi.

Premislili smo vse to, in prišli smo do uverjenja, da je v interesu našega društva in vseh njegovih članov, da se investira in zazida od našega društvenega premoženja vsaj svota 1.500.000 Din.

Stavbeni program. Načrt za zazidavo cele parcele je gotov ter imamo torej že zdaj enoten načrt. Ker tudi to je mogoče, da se nam bo kdaj nabralo spet toliko rezerve, da bomo polagoma zazidali celo parcelo.

Za kolikor občni zbor glasuje, za toliko se bo za enkrat zazidalo po tem enotnem programu.

Omeniti moramo še, da so nas nekateri člani-vpokojeanci naprosili, naj bi mislili pri tem tudi na nekaj trgovskih lokalov, na brivnico, na mesnico, kavarno ali podobno. Mesto enega stanovanja v pritličju se lahko naredi trgovski lokal, ki nam bo seveda več nesel kot navadno stanovanje. Glede tega se naj izjavi predysem naša Nab. zadruga, kaj in koliko misli tu postaviti.

Stavbeni stroški. Ti nam niso znani, vemo pa za enotne cene za posamezna dela. Kar in kakor bomo dali narediti, toliko bo stalo. Princip pa naj bo pri tem, da se dela ekonomično, dobro in poceni in kar ima trajno vrednost tudi za bodočnost.

Načrti. Odbor je dal narediti par načrtov po treh raznih stavbenikih oziroma projektantih. Občnemu zboru je nemogoče, da v naglici prouči te skice, tudi upravni odbor ne more tega. Po direktivah, ki nam jih da občni zbor, pa se bomo odločili, in če bo treba, bomo poklicali na pomoč strokovnjake, da nam oni poeedo, kateri projekt je najboljši, upoštevajoč seveda tudi ceno.

Danes zremo z nekim nezaupanjem v bodočnost. Pa naj bo že taka ali taka, na vsak način je pametno in previdno, da naložimo del nabrane rezerve v realitete, in sicer v novo stanovanjsko hišo. Tako delajo danes in vedno vsi dobri gospodarji.

Po tem poročilu so govorili med drugimi za podano stališče odbora gg. Roter, Deržič in Vertačnik. G. Deržič je spominjal starejše člane, kako je bilo društvo svoje dni v večnih stiskah, vse radi tega, ker niso znali člani pravilno in pravočasno kalkulirati. Danes stoji društvo dobro in ima veliko rezervo. Prav je, da to rezervo tudi primerno očuvamo.

Tudi drugi govorniki so mirno in stvarno priporočali naložitev denarja v stanovanjsko hišo ter je naposled stavil g. Vertačnik konkreten predlog, da naj sklene občni zbor zidavo stanovanjske hiše na društveni parceli na Dunajski cesti, za kar naj se porabi zaenkrat znesek Din 1,500.000.—

Proti tem predlogu ni pravzaprav govoril nihče. Vsaj nihče ni ovrgel ali skušal ovreči poročila gradbenega odseka, niti mnenja govornikov. Slišali smo samo stari ugovor, da je namen našega društva le, da daje podpore in posmrtnine. „Smo proti kakršnikoli investiciji. Naj se zvišajo podpore!“

Pri glasovanju je predlog upravnega odbora propadel s 7 glasovi večine.

O tem občnem zboru, naj se še nekoliko pomenimo!

Pričakovali bi posebno od starejših, da bodo glasovali za stavbo. Hiša je imetje, je simbol varčevanja, je privlačen predmet, ki vabi nove in mlajše člane, da pristopajo v društvo in ga okrepijo.

Upravni odbor društva se je podviral, da se vse pripravi in se lahko začne z zidanjem že letos jeseni. Zakaj? Na vrata trkajo ubogi reducirani železničarji, zima se bliža, kaj bodo jedli, kje bodo spali? Mogli bi preskrbeti z zidavo hiše kruha najmanjše tridesetim družinam, ne da bi bili s tem oškodovani interesi društva in članstva. Dajte ljudem dela, dajte ljudem kruha! Usmiljenje in sočutje je gnalo upravni odbor, da je sklical izredni občni zbor, da bi se začelo z zidavo že letos mesto drugo pomlad. Pa niso našli odmeva ne ti ne drugi stvarni razlogi.

Porazen je bil vtis, ki ga je dobilo mlajše članstvo od tega občnega zbora. Pri nas in na naših občnih zborih ne odloča vedno razsodnost in pamet. Pri tej priliki pa se je videlo, da tudi srce nima besede . . .

Zadnji občni zbor nam bodi memento, kaj vse še čaka naše društvo in mlajše člane, ako se ne spremeni mentaliteta onega dela članstva, ki je tokrat odločevalo, ali pa ne najdejo poti, ki bi onemogočale enkrat za vselej neumljiva in zgrešena gospodarska načela.

K.:

Boj proti kartelom.

Izdelava električnih žarnic je po celem svetu monopolizirana. Samo malo je tovarov za žarnice po raznih deželah in vse te so se združile v mednarodni kartel „Phoebus“, ki ima svoj sedež v Ženevi. Radi tega kartela in z njegovo pomočjo so cene žarnicam po celem svetu zelo visoke.

Visoke cene in iz teh izvirajoči dobiček je napotil že marsikaterega kapitalista, da je začel izdelovati žarnice na svojo roko, neodvisno od kartela. Z malo nižjo ceno je skušal privabiti konzumente. Toda vsakega takega konkurenta je mednarodni kartel napadel in mu delal ovire z denarne strani ali pa mu je pri drugih kartelih onemogočil dobavo surovin. Moral je likvidirati ali se priključiti kartelu, kjer so potem pri enakih prodajnih cenah jednako dobro molzli.

Konzumenti in posamezne konzumne zadruge so gledale to igro dolgo časa. Kakor so ostro in z uspehom nastopile proti kartelom za izdelavo vžigalic, se niso lotile boja proti temu kartelu, ki je izborno organiziran in zelo močen. Proti takemu svetovnemu sovražniku nastopi lahko samo močna, mednarodna organizacija konzumentov.

In res so se dogovorile v letu 1928 konzumne zadruge evropskih severnih dežel, ki sodelujejo pri skupnih nabavah kolonijalnega blaga, da si zgrade svojo lastno tovarno za žarnice.

Denar je založila švedska velenakupna družba (ca 35 milijonov Din). Ko se je gradila tovarna, so pristopile k temu podjetju še sosedne zadruge, in tako se je stvorila mednarodna družba „Luma“, katere člani so velenakupne družbe severnih evropskih držav.

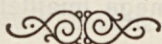
S tem, da je nastopila družba „Luma“ na mednarodnem trgu, je bil omenjeni mednarodni kartel „Phoebus“ prisiljen, da se ukloni. „Luma“ je prodajala žarnice za ca 6 Din ceneje in je temu moral naposled slediti tudi kartel. Imeli so od tega dobiček konzumenti zadrug, pa tudi vsi ostali. Pri letni uporabi 12,000.000 žarnic, ki se porabijo na Švedskem, znaša razlika v ceni ca 300.000 funtov šterlingov ali ca 67 milijonov dinarjev. Tedaj je samo prebivalstvo na Švedskem prihranilo v enem letu še enkrat toliko, kolikor stane cela tovarna in vse investicije. Koliko znaša šele celokupni dobiček vseh prebivalcev severnih evropskih držav!

„Luma“ je prva mednarodna tovarna konzumentov. Je simbol sloge, strpnosti, zaupanja in pravega združništva med narodi. „Luma“ je triumf mednarodnega združništva proti mednarodnemu kapitalizmu in kartelu. Tovarna žarnic naj nam sveti tudi idejno! Samo s slogo, s sodelovanjem, z disciplino in kapitalom se da z uspehom priti do živega mednarodnemu kapitalu in kartelom.

Kapitala 35 milijonov Din je bilo treba, da so konzumenti prihranili 70 milijonov letno! Pa tudi imeli je treba denar. Kdor ne trpi denarja in ga hoče sproti zapraviti, ta ne bo nikdar prišel na zeleno vejo. Ostal bo suženj mednarodnega kapitala in raznih kartelov. Švedi so zavestno nabirali denar, in niso se preje lotili takega podjelja, dokler niso imeli zbrane potrebnega denarja. Ker so bili finančno močni in ker so imeli zavedne člane, zato se jih mednarodni kartel ni upal napasti in jih ni mogel udušiti, kakor je dosedaj udušil vse poskuse pojedincev.

Treba je bilo torej tudi zavednosti! Pri nezavednih ljudeh bi kartel tudi prodril. Za nekaj časa bi znižal prodajne cene izpod sedajne produkcijske cene zadružne tovarne, konzumente bi zbegal in odvrnil, tovarno upropastil ali odkupil, in po tem izvršenem delu ponovno dvignil cene ter nadomestil, kar je bil do tedaj izgubil na dobičku. V takih bojih za cene je treba med konzumente še prav posebne zavednosti in razsodnosti. Kako bi izgledalo to pri nas? Ali ne bi konzumenti že po par mesecih pozabili, kakšne so bile preje razlike, in bi iz protesta, da ni zadruga spet in še vedno toliko in toliko cenejša, šli zopet h kartelu? Takih izkušenj imamo vse polno v naših zadrugah.

„Luma“ pa naj bo pred vsem zgled za razne konzumne organizacije posebno v Jugoslaviji, ki se nikakor ne morejo združiti, niti ne pri navadnih nakupih. Lokalni patrijotizem, nezaupanje, nevoščljivost, osebni momenti, vse to nas ovira, da ne zmoremo organizirati niti tega, kar imajo povsod v Evropi: velenakupno družbo za skupne nabavke. Kedaj bomo toliko dozoreli, da se povspnemo do tovarne a là „Luma“?

Misli o imetju in lastnini.

Naš najvažnejši dosednji izsledek je bila delitev pravega, namreč nagonsko osnovanega imetja v golo posest in pravo lastnino. In zdaj naj še dodam, da se vprav na tej razliki lomi tudi razlika med živalijo in — človekom. Saj smo bili rekli, da je neobhodno dušeslovno ozadje gole posesti navadno uživanje in poželenje, to se pravi tako čuvstvovanje in stremljenje, kakor ga vsaj v bistvu imata oba, človek in prosta žival. Enako neobhodno dušeslovno ozadje lastnine pa smo bili spoznali v vzporednem odobravanju in hotenju in torej v takem posebnem čuvstvovanju in stremljenju, kakor je brez dvoma svojstvena stran človeškega in samo človeškega življenja. Kakor med vsemi izkustveno danimi živimi bitji samo človek v pravem pomenu besede „spoznava“ in „greši“, enako samo človek tudi „odobra“ in „hoče“.

Je to obenem tako zvana *duhovna stran* človeške narave, ki pogaja da je na točki človeka potrebno še dvojno razlikovanje: razlikovanje med umskim in nagonskim doživetjem, kakor je oboje dano recimo tudi živalstvu — in še posebno razlikovanje med umsko in nagonsko razumnostjo, ki je dana samo človeku; in omenjeno posebno „odobravanje“ in „hotenje“ je le doživljajski izraz naše nagonске razumnosti. In če še imenujemo vse življenje, kakor je skupno človeku in živali, *animalno*,¹⁾ svojstveno človeško življenje pa seveda *duhovno*, tedaj lahko zdaj podamo še tole najkrajšo opredelitev že pokazane razlike med golo posestjo in pravo lastnino: posest je *animalno* imetje, lastnina pa *duhovno*. Zanimivo je, da je to le posredno razlikovanje med posestjo in lastnino; saj je pravzaprav le razlikovanje med golim „posestnikom“ in pravim „lastnikom“. Gola posestnika utegneta biti v enaki meri oba, živalstvo in človeštvo; samo človek pa more biti hkratu pravi lastnik. To dejstvo nam pomaga še do posebne omejitve našega dosedaj pridobljenega pojma lastnine. Za lastnino namreč ne zadošča samo dejstvo, da je tudi več ali manj splošno odobrena in hočno priznana, temveč o vsaki pravi lastnini mora veljati še to, da je obenem imetje duhovno ustrojenega, človeškega bitja. Saj tudi živalim nihče ne odreka recimo zobovja in hrane in vendar vse to že na prvi pogled ni nikaka prava „lastnina“ pristojne živali.

Tako je možna sploh samo *posredna* določitev posesti in lastnine, zato samo posredna, ker ne gre toliko za vprašanje, kaj imamo, pač pa za vprašanje, kaj in kdo sami smo, ki kaj imamo. In samo mimogredé naj bo zdaj omenjena še ta posebna razlika med posestjo in lastnino: samo posest je zgrajena obenem na moči imejitelja, da svojo posest tudi dejanski ohrani, in preneha biti posest čim te moči več ni; ukradena ura pa ostane naprej lastnina prvotnega imejitelja, četudi ta nima moči, da bi

¹⁾ animal — lat. izraz za žival.

latu izsledil in mu uro odvzel. Idealni slučaj lastnine pa je seveda samo lastnina, ki je obenem posest.

Povzamimo, kar smo dosedaj ugotovili! Izhajali smo iz imetja v najširšem pomenu besede in videli, da je tako imetje le nasprotje praznega ničā; v tem smislu kaj „imeti“, se samo pravi, to in to ali takšen in takšen biti. Prešli smo nato k imetju v ožjem pomenu besede, ki gre samo živim bitjem in je zgrajeno na njih posebnem čuvstvovanju in stremljenju. To — edino pravo — imetje nam je končno razpadlo v posest in lastnino, to je v imetje, ki je dušeslovno zgrajeno na posebnem animalnem nagonskem doživetju, in v imetje, ki mu je dušeslovna podlaga posebno svojstveno človeško, duhovno čuvstvovanje in stremljenje. Lastnina se nam je tako pokazala kot imetje v najožjem in najpolnejšem pomenu besede in obenem kot ono imetje, ki zahteva vpoštevanje socialnega vidika: ta zahteva je dana s pokazanim neobhodnim kolektivnim ali družnim značajem vsega lastninskega odobravanja in hotenja; in pravkar smo gori še posebej videli, da je vsaka prava lastnina obenem samo lastnina duhovno ustrojenega bitja, človeka.

O četvorici posebnih lastninskih razlik.

Da pa pridemo še do globljih strani na vsaki pravi lastnini, hočem čitatelja najprej opozoriti še na nekatera posebna zakonita razmerja, ki jih v danem slučaju utegnemo nahajati tudi med samim „lastnikom“ in pristojno „lastnino“. Kolikor sem mogel v tem oziru dosedaj razvideti, gre tu zlasti za štiri taka posebna razmerja. Lastnina človeka utegne biti prvič tudi njegovo ter že zadnjič pokazano zgolj umsko ali določilno „imetje“: taka lastnina človeka je na pr. njegovo telo, pa tudi vse njegovo življenje. Že s tem je obenem rečeno, da „človeka samega“ ne smemo zamenjati ne z njegovo telesnostjo ne z njegovim doživetjem; človek telo in doživetje ima, ali s a m n i ne telo ne nobeno doživetje. Pač pa je naše telo in naše doživetje obenem naša lastnina v najožjem in najnotranjšem pomenu besede. In v tem smislu lahko zdaj razlikujemo med lastninami še toliko, kolikor pravimo, da so že v golem določilnem pogledu pristojnemu lastniku več ali manj bližje ali od njega oddaljene: tako je na pr. naša obleka naša lastnina, ki je od našega lastnega bistva že mnogo bolj oddaljena nego naše telo in naše življenje; še večjo sem spadajoče oddaljenost bomo pripisovali na pr. svojemu dežniku, ki nas varuje dežja, svojemu stanovanju, v katerem prebivamo i. t. d. Zato hočem to, prvo, razliko med posameznimi lastninami nazivati oddaljenostno lastninsko razliko. Ta razlika pove, da utegne biti lastnina pristojnemu lastniku že v golem določilnem pogledu več ali manj bližja ali pa od njega oddaljena.

Druga sem spadajoča lastninska razlika zadeva vprašanje večje ali manjše potrebnosti pristojne lastnine. Tako so na pr. človeku neobhodno potrebne njegove roke in noge, pa tudi recimo njegove misli ter njegova čuvstva in stremljenja. Enako potrebna mu je na pr. tudi hrana,

neka mera denarne posesti, zdravje, ugled i. t. d. In če si čitatelj sam razmisli, kaj vse ima, bo kmalu mogel tudi ugotoviti, da mu vse to ni enako potrebno. Mislimo tudi samo na nedavne posestnike celih dežel ali tudi na današnje lastnike neizmernih denarnih zakladov in že smo trčili ob skrajne slučaje takih lastnin, ki so pristojnim lastnikom brez dvoma prav v bistvu mnogo manj potrebne nego je lačnemu potreben vsaj kosček suhega kruha. Zato hočem to, drugo, razliko med posameznimi lastninami nazivati potrebnostno lastninsko razliko. Ta razlika pove, da utegne biti lastnina pristojnemu lastniku še več ali manj potrebna. Prevažno je nadaljnje posebno dejstvo, da je to zares posebna razlika, ki se nikakor ne krije z že omenjeno oddaljenostno lastninsko razliko. Na pr. naše telo nam je pač enako blizu v oddaljenostnem kakor tudi potrebnostnem pogledu, telo je ena stran našega bivanja samega in telo tudi neobhodno potrebujemo. Toda skoro enako neobhodno potrebujemo tudi primerno obleko, hrano, denarna sredstva in še marsikaj drugačnega, kar pa je od nas samih že bistveno bolj oddaljeno nego naše telo in naše lastno življenje. In tako si prav dobro lahko mislimo slučaje takih lastnin, ki so od pristojnega lastnika samega zelo oddaljene, a so mu vendar neobhodno potrebne. Na pr. vprav denar je primer lastnine, ki nima z našim lastnim bistvom nobenega opravka, dasi bi v današnjih časih brez vsakega denarja skoro nihče ne mogel vztrajati. Torej je potrebnostna lastninska razlika res posebna razlika, ki je ne smemo zamenjati z oddaljenostno.

Tretja sem spadajoča lastninska razlika pa je v ozki zvezi z nadaljnjim vprašanjem, ali in v koliki meri se v lastnini vsaj posredno odraža tudi tako ali drugačno ter recimo telesno ali duševno bistvo pristojnega lastnika samega. Mislimo tu samo na pr. na slučaj kakršnekoli „kmetije“. Kakršna kmetija, takšen tudi kmet. Ali mislimo tudi na najrazličnejše proizvode duševnega dela, ki vsi že sami v enaki meri pričajo obenem za take ali drugačne ter včasih prav bistvene posebnosti svojih „očetov“. Na drugi strani pa mislimo na pr. na meščana, ki je takorekoč le slučajno podedoval lepo kmetijo, a nima sam ž njo nobenega stika. Kmetija je njegova lastnina, vendar se v njej ne odraža nobena bistvena poteza njenega sedanjega lastnika samega. Ali mislimo tudi na ljudi, ki so si, kakor pravimo, samo „na pamet“ prisvojili najrazličnejše znanje, a tega znanja stvarno ter notranje ne obvladujejo in v tem smislu z njim samo na zunaj razpolagajo. Je tudi to „njihovo“ znanje, ki ga jim nihče ne odreka, vendar znanje, ki je za nje same premalo (da ne rečem „preveč“) značilno. Zato hočem to, tretjo, razliko med posameznimi lastninami nazivati odrazno lastninsko razliko. Ta razlika pove, da utegne biti lastnina tudi za pristojnega lastnika samega še več ali manj značilna. In zopet je prevažno nadaljnje posebno dejstvo, da je tudi to zares posebna razlika, ki se nikakor ne krije z že omenjeno oddaljenostno in potrebnostno lastninsko razliko. Saj so tudi tu možni in prečesto obistinjeni na pr. slučajji tudi takih lastnin, ki so za pristojne lastnike izredno značilne, pa jim niso enako potrebne

in utegnejo biti od njih samih tudi poljubno oddaljene. Mislimo samo na izrazitega veleposestnika, čigar bistvo je brez dvoma v prvi vrsti v tem veleposestvu tudi odraženo; ni pa to veleposestvo pristojnemu lastniku enako neobhodno potrebno in je tudi od njega samega, zlasti če primerjamo to posestvo z njegovim lastnim telesom ali z njegovim lastnim doživetjem, kaj zelo oddaljeno. Torej imamo že primer „zelo oddaljene“, prav „malo potrebne“ in vendar „preznačilne“ lastnine.

Končno pa nahajam še posebno, četrto, sem spadajočo lastninsko razliko, ki nam jo pomaga odkriti vprašanje, ali in v koliki meri je lastnina pristojnemu lastniku, da se tako izrazim, obenem namen ali le sredstvo. Na pr. naše zdravje nam je vsaj v večini slučajev obenem namen, zdravila, ki smo jih kupili in ki so tako postala naša lastnina, pa le — sredstvo da dosežemo zdravje. Z drugimi besedami lahko to važno lastninsko razliko izrazim tudi tako, da utegne lastnikovo zanimanje na njegovi lastnini biti še dvojno, neposredno ali zgolj posredno. V tem smislu nam je na pr. tudi naša hrana, ki jo uživamo, že sama namen, denar pa, s katerim jo kupimo, le sredstvo. In zopet si lahko čitatelj sam na vsem tem, kar more ugotoviti kot svojo lastnino, poišče dovolj slučajev, ko mu vzbuja to, kar ima, večje ali manjše zanimanje že samo po sebi ali pa le ko sredstvo za dosego drugačnih namenov. Zato hočem to, četrto, razliko med posameznimi lastninami nazivati namenilno lastninsko razliko. Ta razlika pove, da utegne biti lastnina pristojnemu lastniku obenem namen ali le sredstvo, pri čemer pa so kajpada kaj dobro možni slučajji, ko je komu njegova lastnina oboje, namen in sredstvo. Seveda je tudi tu prevažno končno posebno dejstvo, da nam gre zopet za posebno razliko, ki se tudi nikakor ne krije ne z že omenjeno oddaljenostno ne potrebnostno in ne odrazno. Na pr. naši udi so nam najbližja lastnina, obenem pa vsaj v večini slučajev vendar le sredstvo za dosežanje mnogo bolj oddaljenih činiteljev. Ali na pr. vsaj neka mera denarja je vsakemu neobhodno potrebna in vendar je vprav denar naravnost klasičen primer lastnine, ki je le sredstvo. Ali, da vpoštevam tudi še odrazno lastninsko razliko, na pr. kmetija je tudi za kmeta samega izredno značilna in vendar je tudi kmetija kmetu le sredstvo, da ohranjuje in pospešuje svoje življenje. Seveda so enako možni in prečesto obistinjeni tudi obratni slučajji, ko je komu njegova lastnina neposredni namen in je vendar obenem od njega samega poljubno oddaljena, mu prav malo potrebna in tudi za njegovo svojstvo prav malo značilna. Tu je misliti samo na tako zvane „konjičke“ (Steckenpferde), ki so vsaj v večini slučajev od pristojnih lastnikov samih kaj zelo oddaljeni njim prav malo potrebni in za njih pravo svojstvo tudi prav malo značilni, ki pa vendar vzbujajo v pristojnih imejiteljih kar najbolj neposredno poželenje in zanimanje.—

Ugotovil sem v celoti štiri posebne lastninske razlike, oddaljenostno, potrebnostno, odrazno in namenilno. Vse te razlike zadevajo vprašanje enako posebnih odnosov med samimi lastniki in njihovimi lastninami. In

čitatelja moram ponovno prositi, naj si vse te razlike takorekoč na samem sebi overovi in torej v okviru celokupne svoje lastnine poišče za te razlike tudi potrebne dejanske primere. Samo tako mu bo postalo to, kar je bilo po meni doslej več ali manj samo pojmovno ter abstraktno povedano, obenem živa pomoč tudi za pravo umevanje mojih nadaljnjih izvajanj. Videli bomo namreč, kako je točno poznanje in vsestransko vpoštovanje doslej omenjenih posebnih lastninskih razlik neobhodno potrebno, ako hočemo priti še do pravega umevanja tudi one končne lastninske razlike, ki jo radi nazivajo tudi razliko med tako zvano „zasebno“ in „javno“ lastnino in katera šele daje lastnini značaj socialne činjenice v najožjem pomenu besede. Sicer smo že videli, da je sploh vsaka lastnina in to vprav v nasprotju z golo posestjo že toliko socialna činjenica, kolikor sloni v dušeslovnem pogledu samo na družnem ali kolektivnem lastninskem odobranju in hotenju. Ali že v uvodu k današnjemu razpravljanju sem mogel omeniti, da je vprašanje lastnine globoko osnovano tudi na posebnem, duhovnem značaju pristojnega lastnika samega. Vprav v tem pogledu pa bodo prišli takorekoč naknadno in bistveno v poštev tudi naši že izvedeni ter podobni odnosi med lastnikom in njegovo lastnino in vprav ti odnosi bodo nam pomagali, da dobimo pravi vpogled v ono ožjo razliko, ki ne loči več vsake lastnine od gole posesti, temveč razmejuje že lastnino in lastnino, namreč vprav tako zvano „zasebno“ in „javno“ lastnino.

In da bo mogel čitatelj sam v tej smeri naprej razmišljati, naj bo v tem stiku že na tem mestu povedano, da vprašanje zasebne ali javne lastnine še zdaleka ni odločeno z golim — številom pristojnih lastnikov. Tudi tedaj, ko gre za več lastnikov neke lastnine, utegne biti to povsem zasebna in nobena javna lastnina. Tu ni misliti samo na one navadne ter vsakdanje slučaje, ko so na pr. tri ali štiri osebe lastniki enega poslopja ali enega posestva, temveč tudi večina tako zvanih afiliativnih, fuzijskih in celo kartelskih združitvev pomenja samo nove slučaje zgolj zasebne lastnine. Torej so in morajo biti mnogo globlji odnosi, ki naj nas vedejo do pravega pojmovanja sem spadajoče „zasebnosti“ in „javnosti“; vprav ti odnosi pa so zopet, kakor bomo to videli, s pokazanimi ter podobnimi posebnimi lastninskimi razlikami v najožji zvezi.

(Se bo nadaljevalo.)

Glasbena šola Narodnega železničarskega glasbenega društva „Sloga“ v Ljubljani.

Vpisovanje gojencev v to šolo se je vršilo v dneh 5., 6. in 7. septembra 1932 v društveni glasbeni dvorani v Ljubljanskem dvoru. Redni šolski pouk pa je pričel že v ponedeljek 12. septembra.

Ker se še vedno oglašajo gojenci za vpis v glasbeno šolo „Sloge“, pojasnjujemo prizadetim staršem sledeče:

Vpisovanje se vrši izjemoma tudi še tekom meseca septembra 1932 in sicer v sobi št. 175, III. nadstropje Direkcije državnih železnic — Ljubljanski dvor. Tudi pri naknadnem vpisovanju je plačati ukovino za cel mesec september ter predpisano vpisnino. Če starši — oče ali mati gojenca — nista člana „Sloge“, tedaj je plačati pri vpisu gojenca tudi članarino v iznosu Din 24.— za celo leto vnaprej.

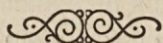
Radi pomanjkanja potrebnih šolskih prostorov je število gojencev glasbene šole omejeno, vsled česar se pri prekoračenju določenega števila ne bo moglo več ozirati na prošnje zamudnikov.

Glede pristojbin, ki se plačajo pri vpisu gojenca v glasbeno šolo : vpisnina skupno z enkratnim prispevkom za učila Din 10.—, mesečna ukovina za klavir, violino in vse druge orkestralne inštrumente Din 40.—, za solo-petje Din 80.—, za teorijo, harmonijo in kontrapunkt Din 15.—. Pripominjamo še, da je teorija in mladinsko petje poleg učenja vijoline, klavirja ali kakega drugega orkestralnega inštrumenta ukovine prosta in obvezna za vse gojence.

Staršem otrok, ki pričenjajo šele posecati glasbeno šolo, svetujemo še enkrat, da vpišejo prvo leto svojo deco samo za predmet osnovne glasbene teorije. Tekom enega leta pouka v teoriji si pridobi otrok vse potrebne osnovne pojme, ki jih potrebuje za napredovanje v sviranju kateregakoli inštrumenta. Tudi se bo otrok na ta način mnogo lažje učil svirati na klavir ali kak drug inštrument. Pri nas je še vedno navada, da starši premalo pretehtajo, katere inštrumente naj se otrok uči. Klavir in gosli sta najobičajnejša in najljubša inštrumenta. Povdarjamo, da vzgajajo vse glasbene šole preveč pianistov in goslačev, toda premalo zmožnih glasbenikov za druge inštrumente. Iz tega sledi, da si bo gojenec v poznejših letih, če nanese potreba in prilika, tem težje kaj zaslužil s klavirjem ali goslimi, čim več gojencev bo dovršilo to šolo. Pripominjamo, da so vsi inštrumenti enako lepi, enako važni, mnogi pa celo potrebnejši kot gosli in klavir.

Starši! Pustite, da se vaši otroci uče tudi flavto, klarinet, oboo, fagot, trompeto, rog, posauno in tolkala. Zlasti priporoča šolsko vodstvo pouk na violončelo, kontrabas, oboo in rog. Absolventi naše šole bodo s temi inštrumenti, če se jih priuče, mnogo koristili naši glasbeni kulturi in sebi prislužili marsikak dober zaslužek. Pa še drug razlog govori za ta naš nasvet: večino teh inštrumentov obvlada učenec mnogo preje kakor gosli in klavir ter doseže v vseh teh inštrumentih tudi prej večjo popolnost. Vsi ti inštrumenti so pa tudi mnogo cenejši kakor klavir. Pri izbiri pihal ali trobil se je ozirati seveda tudi na telesno konstitucijo gojenca, vsled česar priporočamo, da se tozadevno posvetujete poprej s šolskim vodstvom.

Sledite temu vabilu šolskega vodstva, ki pozna razmere in potrebe, in ki želi dobro vam, vašim otrokom in slovenski glasbi.

Mimo ženskih razstavnih prostorov na jesenskem velesejmu.

Obiskala sem ljubljanski jesenski velesejem, na katerem je bilo zelo veliko prostora odmerjenega ženskemu delu.

Zelo obširna je bila razstava „Zveze gospodinj“ pod naslovom: „Naše ognjišče“. Zveza je razstavila čisto preprosto kuhinjo in pa kuhinjo za premožnejše, poleg navadnega štedilnika tudi kombiniranega in plinskega, vse vrste kuriva s kemično analizo in razna živila.

Gospodinske šole so razstavile vloženo sadje in sočivje, razne sadne soke, suho sadje itd. Še na domača zdravilna zelišča niso pozabile.

Razstavljena je bila tudi najrazličnejša kuhinjska posoda. Tvrdba Golob iz Ljubljane je razstavila navadno emajlirano, aluminijasto, trpežno jekleno silit in ideal nove kuhinjske posode kromargan. Škoda, da je posoda iz kromargana, ki je tako zelo lepa in praktična, za naše razmere le predraga.

Zelo praktičen je nov patentirani lonec za kuhanje mleka in pa patentni kuhalnik za kavo. Oboje je poleg še mnogih drugih stvari razstavila omenjena tvrdba. Gospodinje so se zelo zanimale tudi za pokrito kastrolo, v kateri se peče meso na štedilniku ravno tako kakor v pečici, kar pomeni prihranek pri kurivu.

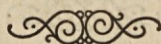
Nekaj posebnega sta bila praktični zaboj za krompir in pa originalna omara za čistila, v katero se lahko spravijo vse različne malenkosti, kakor deska za likanje, likalnik, ščetke, metla, sidol itd.

Iz okolice Žirov so razstavili čipke, ki so bile skleklane povečini v malih kmečkih hišicah, kjer po ves dan, zlasti pa na večer odmevajo kleklji, izpod prstov potrpežljivih delavk pa se odvijajo na okroglih blazinah lepe domače čipke, s čimer si naše žene služijo svoj vsakdanji borni kruh.

Naši umetniki so priredili razstavo pod naslovom: „Žena v slovenski umetnosti“. Razpisane so bile nagrade, od katerih je bila prisojena prva za najlepšo sliko Francetu Kralju, namreč za njegov „Akt“, za najoriginalnejšo pa je bil nagrajen Venó Pilon, in sicer za svojo „Damo z rdečim šalom.“

Razstavljene so bile knjige ženskih pisateljic, ženski listi in pa razne priročne knjige za gospodinje. Kritiko o beletrističnih knjigah so prinesli listi in revije, kritiko slovenskih ženskih listov objavlja pa gospa Milena Mohorič v „Ljubljanskem Zvonu“. Zavzela je odločno načelo, kakšna naj bi bila prava smer listov, ki bi hoteli res dvigati in vzgajati ženo. Praktična uredništva, ki morajo računati na število naročnic, ji to zamerijo.

Zelo potrebno bi pa bilo, ko bi kak strokovnjak ocenil tudi razne priročne knjige za gospodinje, tako bi tudi v tem pogledu pokazal na zrnje in plevel. —

Tretji gospodinjski in kuharski tečaj nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani.

se prične v prvih dneh meseca oktobra t. l. Vpisovanje bo dne 6., 7. in 8. oktobra ob 10. uri dopoldne v pisarni železničarske menze v Ljubljanskem dvoru — Pražakova ulica. Namen gospodinjskega in kuharskega tečaja je, podati občo gospodinjsko naobrazbo in temeljit teoretičen in praktičen pouk v vseh strokah gospodinjstva.

Za sprejem je treba, da je gojenka dovršila najmanj 16. leto starosti.

Učni predmeti so: živiloznanstvo, nauk iz gospodinjstva, zdravstvo, vrtnarstvo, serviranje, kuhanje, šivanje, likanje in perutninarstvo. Vse navedene predmete poučujejo strokovno izprašane učiteljice oziroma učitelji.

Ukovina znaša mesečno Din 150.—, ki se plačuje redno mesečno vnaprej. Vsaka gojenka se s prijavo in z vslopom zaveže, da bo obiskovala redno teoretičen in praktičen pouk v tečaju, sicer je dolžna plačati odškodnino.

Pouk se vrši v večernih urah in sicer od 18. do 22. ure.

Ker je število gojenk omejeno po zakonu, se bodo v prvi vrsti upoštevale one gojenke, ki že vodijo ali pa pomagajo pri gospodinjstvu, nato pa ostale po vrsti prijave.

Natančnejša pojasnila se dobe v pisarni Železničarske menze ali v tajništvu Nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani — Masarykova cesta 7.

J. Seher:

Umetno valjenje.

Jajce, navidezno mrtvo, potrebuje za oživiljenje živega bitja za določen čas izvestne toplote. Ta proces imenujemo valjenje. Po izvoru toplote razlikujemo naravno valjenje in umetno valjenje. Pri prvem uporablja perutnina lastno (animalično) toploto, pri drugem pa uporabljamo sami termična sredstva, ki nadomestujejo animalično toploto. Uspeh in sprememba v jajcu je isti, samo način je drugačen.

Z natančnim merjenjem toplote pri valjenju perutnine so doznali, da je treba za izvalitev bitja 38—40° C toplote. Pri tej toploti izločuje pernata žival (koklja) na trebuhu in na prsih vlago, ki je istotako potrebna za izvalitev živih bitij.

Na podlagi teh podatkov, ki so jih doznali pri opazovanju kokelj, ki so valile, ni bilo težko izumiti sredstvo, ki opravlja mehanično valjenje — izumili so valilni aparat ali inkubator.

Označbe „umetno“ pa ne smemo torej razumeti tako, da bi bilo valjenje v aparatu „umetnost“, ali celo doslej nepoznana umetnost.

Kar je moderna tehnika v tem pogledu v zadnjih 60 letih dosegla, je bilo starim Egipčanom že znano. V starem veku pa so že imeli celo valilne zavode, ko so valili na stotisoče jajc naenkrat in ki jih opisujejo stari pisatelji, kakor Aristotel, Herodot, Plinij, Kato starejši in dr. Posebno znani so bili valilni zavodi v Egiptu, o katerih poroča pl. Schubert, ki je obiskal ostanke takega zavoda leta 1837. pri Ghizah. Valilni zavod je sestel iz 24 celic v obliki pekarskih peči iz ilovice. Te celice so bile v dveh vrstah, ena vrh druge in sicer tako, da je bila vsaka spodnja celica spojena z odprtino z zgornjo. Vsaka celica je imela tudi na hodnik odprtino, ki je bila tako ozka, da se je človek le z težavo prerinil skozi njo. Prvih 12 dni so bile te odprtine zaprte. Zunaj se je kuril ogenj, ki so ga vzdrževali z odpadki krav in velblodov. Potrebna sprememba zraka se je regulirala z oknom na stropu. V poteku valjenja se je to okno večkrat odprlo, da je prihajal svež zrak v notranjost. Istočasno so regulirali tudi ogenj in toploto. Ta peč za valjenje je bila v obratu stalno od februarja do maja. Po 21 dneh so se izvalili mladiči in sicer v razmerju 60—70%. — Na ta način so dobili letno na stotisoče piščancev. Mladiči so ostali 48 ur brez hrane v zavodu in bili nato oddani ženskam v nadaljnjo oskrbo.

Umetno valjenje so opravljali večinoma takratni duhovniki, ki so to tajnost skrbno čuvali. Visoki odstotek izvaljenih piščancev je seveda tudi pripisovati ugodnim klimatičnim razmeram v Egiptu.

Tudi Rimljani so delali poizkuse in valili na isti način kakor stari Egipčani, toda niso prišli do ugodnih rezultatov. Izjalovili so se tudi poznejši poizkusi v Florenci in Franciji. Šele francoski učenjak Réaumur je napravil ponovne eksperimente, ki so deloma tudi uspeli. V leseni kadi je obdal jajca s konjskimi odpadki, ki so z razkrajanjem producirali toliko stalne toplote, da je uspelo izvaliti žive mladiče.

Na podlagi teh eksperimentov je napravil Bonnemain leta 1777. prvi valilni aparat, katerega je imenoval enaleobion. V tem aparatu je izvalil toliko piščancev, da jih je prodajal na pariškem trgu.

Cantel je že popolnoma posnemal živo kokljo in učil, da morajo vložena jajca v aparatu dobiti toploto od zgoraj. Napravil je temu primeren valilnik, ki so ga posnemali tudi vsi poznejši konstrukterji. Leta 1845. je napravil direktor Vallé po tem vzorcu aparat in dosegel, da so se mu vsa vložena jajca izvalila — med temi tudi eno jajce želve. (Nadaljevanje.)

M. F.:

Mimogrede

Matere imajo že zopet vse polno skrbi. Otroci so se med počitnicami odpočili, pa tudi zletali in pri tem strgali obleko in čevlje. Nekateri so se tako dobro popravili, da jim je vse premajhno in treba jim bo torej marsikaj novega.

Za šolo naj bo obleka praktična in preprosta. Za dekleta je najbolje, če imajo obleke iz pralnega barvastega blaga, ki se lepo pere. Boljše je skoraj, če ima šolarica dve pralni obleki, da ju lahko menja, kakor pa samo eno iz boljšega volnenega blaga. Za fante je priporočljivo močno cvirnato blago ali pa žamet kord, ki se prav dobro nosi. Žameta, cvirnatega blaga in raznih vrst bombažastega pralnega blaga je vsepolno v zadružni prodajalni, tako da boste lahko izbrali.

Praktične matere ne puste otrok v šolo brez predpasnika. Predpasnik varuje obleko in ker je iz lažjega blaga, se tudi lažje opere in hitreje zlika kakor obleka, zlasti če je še volnena in tako je otrok vedno čedno oblečen. V zadružni prodajalni dobite za šolarje poleg raznih vrst blaga za obleke in perilo tudi vse vrste volnenih jopic in pulovrov, pa tudi nogavic, čevljev, šolskih torbic in oprtnikov.

Pripombe h krojni poli.

K števil. 1. Tako krojen otroški predpasnik, ki je zelo praktičen za dečke in za deklice, se sešije iz enobarvnega moleskina, je širok 80 cm. To blago je priljubljeno posebno zato, ker se lepo pere in je zelo trpežno. Pa tudi iz močnega cvirnatega blaga ali tiskovine se lahko sešije tak predpasnik, okraši se pa z obrobo drugačne barve. Vse te vrste blaga se dobe v veliki izbiri v naši prodajalni. Če je blago široko 80 cm ali pa širše, se porabi za tak predpasnik toliko, kolikor je dolg predpasnik z namnicami vred (65 do 70 cm).

K števil. 2. V šoli umažejo deklice veliko obleke in zato morajo imeti široke predpasnike, ki pokrijejo skoro vso obleko. Predpasnik naj bo iz pralnega blaga, ker se lažje opere kakor volnen. Zadružna prodajalna Vam nudi za predpasnike različne cefirje, cvirnasto blago, tiskovino, klot in lister. Kadar kupujete blago za predpasnik, vzemite čim boljše, da bo trajalo dlje časa in da ne bo bledele.

K šte v. 3. Na krojni poli je kraj za praznično deklisKO obleko. Za tako obleko je v zadružni prodajalni toliko lepega blaga, da ne boste v zadregi. Volneni žoržeti, ki so široki 130 cm, so v zalogi v najlepših barvah. Poleg žoržetov je vse polno tvidov, ki so široki 100 in 130 cm, in ki se prav dobro obnašajo, tako da si iz njih lahko napravijo tudi boljše obleke za vsak dan, in pa žameta, vzorčastega in enobarvnega, ki je primeroma zelo poceni. Zelo primerno blago za dekliske obleke je pepita z drobnim vzorcem. Tudi to najdete v zadružni prodajalni. Na obleko iz črnobelega blaga pepita se lepo podajo beli ali rdeči gumbi in ravno tak usnjen ali lakast pas. Ovratnik je lahko iz enakega blaga kakor obleka, lahko je pa tudi bel. Tudi gumbje iz biserne matice, ki se kaj lepo odražajo na taki obleki, ima na razpolago naša prodajalna.

Letošnji okrasek za gladke enobarvne obleke so iz volne skvačkani ovratniki in zapestniki. Na krojni poli najdete štiri različne vzorce za tak kvačkan ovratnik in pa popis dela. Volna za kvačkanje takih ovratnikov mora biti tenka in mehka, vzorec pa preprost in redek. Barve volne se morajo ujemati z barvo obleke. Ovratniki in zapestniki so enobarvni ali pa pisani, kakor je naznačeno na posameznih vzorcih. Če šivate obleko iz volnenega blaga, potem morate blago pred pri krojevanjem prelikati čez mokro cunjjo. Pred pri krojevanjem se morata dobro prelikati zlasti rips in popelin, ker se sicer rada mečkata.

K šte v. 4. Kakor pisani jesenski listi so se pojavili na oblekah živobarvni volneni in svileni šali. Tak šal ni morda samo kaka potratna domislica za okras obleke, marveč je praktična reč, ki smo jo že dolgo nosili pod jopiči in plašči zato, da nismo umazali ovratnikov. Razložek je samo ta, da so bili šali doslej ponajveč iz enobarvnega svilenega blaga, dočim so letošnji pisani in ne varujejo samo obleke, temveč jo tudi poživijo in krasi. Ker se letos precej nosijo namesto ovratnikov taki šali, ki so pleteni ali kvačkani, sem narisala na poli kraj za obleko s takim šalom. Na poli za ročna dela sta pa dva vzorca za šal, skvačkan iz volne ali svile, tako da si ga vsaka lahko sama naredi. Ako boste pri zbiranju šala ali volne zanj količkaj zadeli, se vam ni treba bati, da bi pokvaril obleko, narobe, tak šal je zelo originalen in povzdigne vsako bodisi volneno ali pa svileno obleko. Če je obleka iz vzorčastega blaga, potem je bolje, ako je šal enobarven, na obleko iz gladkega blaga se pa lepo poda vzorčast šal.

Če hočete lepo in solidno obleko in vam ugaja temnomodra barva, tedaj si oglejte v naši prodajalni najprej temnomodri markeset, ki mu pravijo „triko“. Po tem kroju in iz takega lepega blaga sešito obleko lahko oblečete za vsako priliko. Poleg tega blaga in že omenjenih tvidov dobite tudi rips in popelin v zares lepih barvah. Posebno lep je vinsko rdeči popelin, ki je širok 100 cm. Za lažje obleke vzemite svilo. Na izbero imate razne krepdešine, krepmarokene, krepmongole, krepsatene in žoržete v raznih širinah, barvah in cenah. Na svileno obleko se lepo poda šal iz tenke volne ali svile ali sešit iz svilenega blaga. Šal iz svilenega blaga je kro-

jen enojno ali pa dvojno, po širini blaga, še lepše pa pade, če je krojen poševno. Če je dvojen, se naredi vrhni del iz enakega blaga kakor je obleka, spodnji pa mora biti bolj svetel ali pa bolj temen in sicer v barvi, ki se dobro ujema z barvo obleke. Oba dela se ob robu sešijeta in pusti se samo odprtina za obračanje, ki se zašije na roko, ko je šal že obrnjen, nakar se vse lepo lika. Ker je v zalogi vse polno svile v samih lepih barvah, boste lahko dobro postreženi. Prav lepi so tudi svileni šali, ki so okusno sestavljeni iz raznobarnih kosov, lahko pa tudi ostankov, katere sešijemo z ažurjem na roko ali pa na stroj za entlanje. Kako se sešijejo posamezni kosi z ažurjem, je nazorno narisano na letošnji velikonočni krojni prilogi, popis je pa v reviji.

K šte. 5. Ker se kostumi zlasti na jesen veliko nosijo, se je naša prodajalna založila s cenejšim in finejšim blagom. Za sportne kostume imate na izbero vse polno vzorčastih kamgarnov, ki se izredno dobro nosijo, in se ne mečkajo. Na razpolago so svetli in temni, melirani in črtasti, po raznih cenah in v najrazličnejših kvalitetah, tako da se lahko vsakemu ustreže.

Za praznične kostume vzemite gladek kamgarn ali pa damsko sukno. Kakor prejšnja leta je tudi letos najlepši temnomodri praznični kostum. Zanj dobite v združni prodajalni prvovrstno damsko sukno. Na tak kostum je kaj lepo, če so ovratnik in zapestniki od blaga „krimer“ (na oči kakor kožuhovina). Iz blaga krimer in pa iz pliša se lahko sešije cel jopič, ki se obleče h krilu iz gladkega blaga, lahko pa tudi plašč, ki je zelo tople in eleganten. Blago krimer in razne vrste bombaža tega volnenega in svilenega pliša, ki je širok 120 cm, dobite v združni prodajalni. Tudi podloge za kostume vam nudi združna prodajalna v razni barvah, kvalitetah in cenah.

K šte. 6. Čez obleko, pod kostum ali plašč ni samo lepo temveč tudi prijetno obleči mehak tople telovnik. V združni prodajalni dobite različne pletene telovnike, saj se je ta industrija zadnji čas zelo izpopolnila. Ti mehki in topli telovniki, pa naj si bodo že tovarniški ali pa pleteni ali kvačkani na roko, so zelo priljubljeni. Prav prijetno se nosijo tudi taki iz mehkega volnenega blaga. Združna prodajalna vam nudi za take telovnike enobarvno damsko sukno, ki je široko 130 in 140 cm, in pa lepo volneno blago z velikim vzorcem pepita. Po tem kroju si pa lahko tudi sami skvačkate ali spletete telovnik iz volne, ki je ne manjka v naši prodajalni.

Vse drobnarije, katere potrebujete pri šivanju, najdete v združni prodajalni, kakor raznobarvno svilo za šivanje, sukanec, igle, gumbe itd.

Naša manufaktura.

Združna prodajalna se razvija. Iz skromnih početkov je tako napredovala, da je bilo nujno potrebno, razširiti poslovne prostore v Ljubljani

na glavnem kolodvoru, ker so postali pretesni, hkrati pa povečati zalogo. Zaradi večjih prostorov, večje zaloge in zastran hitrejša postrežba ima sedaj posebni oddelek za manufakturo, posebnega za galanterijo in ločenega za čevlje. Tudi v Mariboru se je morala povečati zaloga, kar je dokaz vedno večje zavednosti članstva zadruga, in pa dobrega združnega poslovanja.

Da bi bili člani na progah lažje in bolje postreženi, je manufaktorni oddelek uvedel potnike, ki obiskujejo zadrugarje na domu, da po predloženih vzorcih lahko izbirajo in naročajo. Ta mesec je potnik na štajerskih progah, drugi mesec bo pa na Gorenjskem, kdor bi pa želel, da ga obišče prej kakor pride na vrsto, naj to sporoči združni prodajalni z dopisnico.

Zaradi povpraševanja smo nanovo vpeljali tudi jedilni pribor v raznih kvalitetah in cenah in pa potrebščine za šivilje in krojače. Opozarjamo pa tudi na veliko zalogo čevljev, in sicer otroških, ženskih in moških. Za jesen in za zimo dobimo snežke in škornje za otroke in odrasle, ze zadrugarje pa galoše, na kar vas že sedaj opozarjamo. Za trpež priporočamo okovanke, domač izdelek z garancijo, ki se nosijo lahko za v službo ali šolo, kakor tudi za izlete. Ker nekateri člani ne kupujejo radi narejenih čeljev, smo si preskrbeli čevljarja, ki bo vsak torek popoldan v združni prodajalni na glavnem kolodvoru v Ljubljani sprejemal naročila po meri, s čimer bo torej ustrezno tudi tistim, ki imajo predsodke proti tovarniškim čevljem.

Nanovo preurejena manufakturna trgovina je založena z vsakovrstnim blagom. Za telesno perilo dobite bombažasto platno, ki je široko 76 in 80 cm, pod imeni: Mira, Vera, Olga, in pa šifon, širok 80 in 82 cm, pod imeni: Zora, Anica, Nada. Boljše vrste šifon pod imenom „Mako“ je širok 84 cm, posebno lep pa je batistov šifon v širini 80 in 90 cm.

Za posteljno perilo vam nudimo štajersko platno z bolj grobimi nitmi in lepše gorenjsko s tanjšimi nitmi. Obe vrsti platna sta široki 150 cm. V zalogi je pa tudi cenejše, prav tako 150 cm široko platno. Za zavihanice (kapne) je na razpolago platno boljše vrste pod imeni: Savica, Triglav in Mako, široko 180 cm, poleg tega pa še cenejše v isti širini. Dobi se pa tudi pravo platno v širini 80, 150 in 180 cm. Za preobleko blazin vam lahko postrežemo z belimi in barvastimi gradli in damasti, poleg tega pa tudi s črtastimi in pa z lepimi vzorčki v rožasti modri in rdeči barvi, ki so široki 80, 120 in 130 cm. Za pernice si oglejte inlet v rožasti, modri in rdeči barvi in pa perje in puh od cenejše do najfinejše vrste. V zalogi so tudi izgotovljene prešite odeje iz svilenega brokata, klotja, pa tudi cenejše iz flanele. Prešite odeje se izgotove po naročilu v dveh dveh. Za jesen in za zimo se preskrbite s flanelastimi rjuhami, ki se dobe v vseh barvah in cenah. Dolge so 200 do 230 cm. Najlepše so flanelaste rjuhe žakard, z raznimi vzorci v vseh barvah. Na izbero so pa tudi odeje (koci) iz kamelskega kosminja.

Velika je zaloga raznih vzorčastih gobelinov za preobleko pohišva in za pregrinjala in pa zaloga predposteljnikov, stenskih pregrinjaj, tekačev

in preprog, cenejših in dražjih. Preproge iz linoleja se dobe na metre pa tudi že odmerjene (2. 5x3 m), za pred umivalnike 69x110 cm in 69x90 cm. Linolej na metre je širok 69, 90, 110 in 200 cm. Za kuhinjske mize in kredence dobite voščeno platno na metre v raznih širinah s prav lepimi vzorci. Pa tudi otroško platno belo, modro in rdeče je v zalogi.

Tudi zavese lahko izbirate. Dobe se cele že izgotovljene garniture in pa tusor, vzorčast etamin in opal na metre. Tusorji, opali in etamini so široki 112 in 150 cm.

Za žimnice dobite belo in črno žimo in pa morsko travo afrik, razen tega pa damastov gradl z rožami in pa črtasti gradl v raznih barvah in kvalitetah.

Nekaj blaga za damske obleke sem že omenila v pripombah h krojni poli, zato omenjam samo še blago za plašče. Pred vsem opozarjam na najnovejše volnene diagonale, ki so tkani na način trikoja, in se imenujejo buklé. To blago je v zalogi v vseh lepih, solidnih barvah. Prav dobro se nosijo plašči iz težkih volnenih ripsov, lepega mehkega damskega sukna in iz raznih volnenih tvidov. Zlasti Vas pa opozarjam na lepe in trpežne pliše, svilene, volnene in bombažaste, kakor tudi na letos zelo moderno blago krimer.

Za podlogo k plašču vzemite brokat, lame ali saten, kdor pa more, pa krepdešin.

Za moške oblake dobite sukno, dubl, ševiot in razne sportne tvide, za pelerine in plašče „Hubertus“ pa kamelsko kosminje, ki se prav dobro nosi in je primeroma poceni. Velika je izbira za modne hlače in paiza za smokinge (marengo, šetlen i t. d.). Za sportne hlače nikerboker (Knickerboker) je v zalogi vse polno angleških tvidov, za prav sportne hlače pa žamet kord in pa volneni bombažasti štruks, za hlače za vsak dan pa hlačevina.

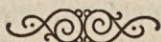
Za uniforme je na razpolago temnomodro železničarsko blago, in sicer sukno, kamgarn in loden, za službene suknje pa težko sukno. Vse te vrste blaga se dobe v širini 140 in 150 cm.

Popolnoma nova je zaloga moških klobukov, službenih in sportnih čepic, otroških in za odrasle, v vseh velikostih in oblikah.

Kupujte v združni prodajalni tudi razne malenkosti, kakor kravate, pletene, samoveznice in metuljčke, kakor tudi sportne srajce iz turinga, trikoja in bele za tenis. Moške srajce se izdelujejo tudi po meri.

Za otroke dobite hlačke, pletene jopice, pulovre, skoke (žabe) in drugo.

Česar pa ne smete prezreti, je to, da so v naši prodajalni še vedno stare stalne cene, čeprav se manufaktura draži.

Nenavadna zgodba.

Lepega poletnega večera sem sedel s svojim svakom na prostrani verandi hotela „Esplanade“, ki je bila v polnem razmahu zabave in je kazala življenje, ki se smeje v zagonetnem razkošju in brezskrbni radosti. Med razgovorom sem opazoval lepe mlade dame sosednjih omizij. Niso bile vse mlade niti vse lepe, in moj pogled se je spretno ustavljal samo ob svojem ugodju kot izbirčen metulj, ki ga težko ujameš v mrežo.

„Pazite, da ne izgubite svojih oči!“ — Ob tem svarilu, izgovorjenem z znanim mehkim altom, sem začutil ugoden val prijetnega parfema in poleg mene je stala smehljaje se gospa X... Nisem imel časa, da ji razen res iskrenega pozdrava kaj odvrnem.

„Kakšno srečno naključje, da sem Vas našla! Ali veste, da je tudi vaš prijatelj Hans od včeraj v Zagrebu?“ Nisem vedel, ker sem sam komaj prispel s popoldanskim vlakom, sem se začudil.

„Izvrstno — povabila sem ga jutri na „five o' clock tea“, pa pridite brezpogojno tudi Vi — ne bo Vam žal. A sedaj nadaljujte.“ S porednim nasmeškom je pokazala s svojimi očmi po občinstvu, mi prožila roko v slovo — In že je odhitela.

Ugodno presenečen in vendar zamišljen sem prisedel zopet k mizi in ko me je moj svak, ki je čul najin razgovor, vprašal, kdo je ta moj prijatelj Hans, sem mu nehotе odgovoril: „Samozvanec. Moj davni drug.“ Pogledal me je začudeno, toda ni me izpraševal dalje in ker mi ni bilo več do zabave, sem z izgovorom trudnosti kmalu nato odšel spat.

* * *

V salonu gospe X., ki ni bila samo zelo lepa, temveč tudi zelo duhovita dama z visoko kulturo, sem se znašel naslednje popoldne v krogu male intimne družbe, v kateri je bil nekako sredotočje moj prijatelj Hans. In ni čudno — čeprav se je govorilo mnogokaj, ni vedel o njem nihče dosti konkretnega, pozitivnega. Bil je nekaka samostojna edinica, ki nima ničesar skupnega s splošnostjo, in ravno radi tega je bil v družbi mnogo obsovažen. Ni govoril mnogo, a njegov nastop je bil samozavesten in nikdar vsiljiv, in s svojimi jeklenosivimi očmi, ki so zrle prodirno — secirajoče, je znal privedi v družbo nekaj hladnega, neko poparjenost. Prepoštoval je ves svet, a največ je bil v Orijentu, o katerem je v intimni družbi povedal tudi marsikaj zanimivega.

Čeprav sva bila intimna prijatelja, si nisva dopisovala nikdar, in dasi se nisva srečala že več let, sva se razumela in razgovarjala, kot da sva se razstala preteklo noč. Radovali smo se vsi slučaja, ki nas je dovedel skupaj kot dogovorno, čeprav v resnici nismo imeli medsebojno nobene veze.

„Razen, če nas ni vse skupaj naš magij gospod Hans s svojo okultno znanostjo privlekel za ušesa skupaj,“ je smeje se pripomnila gospa X.

Moj prijatelj se je zahvalil za kopliment z galantnim naklonom in jo s pozornimi očmi in smeje se vprašal, kaj to misli o okultizmu. Gospa je lahko zardela, toda odgovorila je takoj:

„Spominjate se najinega prvega srečanja pred petimi leti? Čeprav Vas nisem videla nikdar poprej v življenju, ste rekli, da me že poznate. Mislim, da ste se izgovarjali nato s sličnostjo samo z ozirom na tedanjo družbo, čeprav sem videla v vašem licu, da je bil to samo izgovor. Toda danes, ko ni tu nepoklicanih ali neljubih gostov, hočete li biti tako ljubeznivi in mi povedati, kje ste srečali mene, ali moj dvojnik? Ako ni indiskretno?“

Njegovo lice se je zresnilo in zadobilo trde, izklesane poteze. Polodprte oči so mu gledale srepo nekam v neodrejenost, toda le za hip. Ozrl se je z bliskovitim pogledom orla po nas vseh in se nasmehnil: „Ne milostiva. Povedal Vam bom. Poznam Vas in upam, da ne bom nikogar dolgočasil. Epizoda iz mojega življenja, ki vam jo podam rade volje in naj si jo tolmači vsak po svoje:

„Na eni glavnih prog iztočnih železnic. Ležal sem v oddelku brzega vlaka v polsnu, ko se me je polastil hipoma neodrejen nemir, kot ga čutimo včasih pred veliko nevarnostjo. Pogledal sem na uro in mehanično segel po voznem redu. Bila je že noč, 10. ura in bližali smo se M. glavnemu mestu dotične dežele. Postanek 15 minut in odhod naslednjega brzovlaka opolnoči in 20 minut. Prižgal sem si cigareto in mislil. Nikdar nisem bil še v tem mestu, niti sem imel v njem znane duše ali kakega opravka, a cilj mojega potovanja je bil G. 36 ur potovanja za M., kjer me istotako ni nikdo pričakoval. Odločil sem se hitro in v postaji M. sem pripravljen izstopil, shranil mali potni kovčeg v garderobi in odšel s postaje. Ponavljam, da mi je bilo to mesto popolnoma tuje, no kljub temu je bil moj korak popolnoma siguren in odločen, ko sem šel mimo razsvetljenega živega parka v samo mesto. Obstal sem za hip neodločen na križpotju ob železniškem prelazu. Levo pod menoj je ležalo v nejasnih obrisih orijentalско mesto polno misterij, desno preko prelaza drevored, v katerem so se v mesečini vzdigala spokojno pročelja evropskih vil. Odločno sem zavil preko prelaza v drevored, ki je stal tih in nerazsvetljen, kot izumrl, brez žive duše na cesti. V višini kakih petsto korakov sem obstal in prisluhnil. Za seboj sem čul rahel pisk, ki je bil bolj podoben sikanju razdražene kače. Obrnil sem se in se z opreznim korakom vračal po isti poti nazaj. Sto korakov pred menoj je prišla iz vile elegantna ženska postava in neodločno, s povešeno glavo obstala. Obstal sem živo zainteresiran in jo opazoval z ostrim očesom. V njeni pozi je bilo nekaj tragičnega, kot obupna borba brez izgleda, čeprav ji nisem mogel videti lica. Zdelo se mi je, da se je hipoma stresla in poleg nje je stala moška oseba, kot da se je odtrgala iz senc drevoreda. Brez besed ali pozdrava sta odšla proti mestu. Sledil sem jima neopaženo preko železniškega prelaza in videl, kako sta izginila v ulicah mračnega mesta. Stal sem tedaj na kamenitem dolgem mostu, ki je vodil preko globokega prepada, v katerem je med skalovjem divje šu-

mela voda. Mimogrede sem za hip pogledal čez kamenito ograjo v temno globino in dalje gredoč vstopil v staro mesto.“

— Prekinil je za trenotek svoje pripovedovanje, si mirno prižal novo cigareto in v splošni tišini nadaljeval: —

„Ponavljam, da nikdar poprej nisem bil v tem mestu in vendar je bil moj korak siguren, kot da poznam vsak kot umazanega labirinta vijugastih ulic, po katerih sem hodil. Šel sem preko umazanega trga mimo stojnic, pod katerimi sem čul dihanje spečih ljudi in obstal naposled pred razsvetljenim lokalom velikega nočnega zabavišča. Vstopil sem brez obotavljanja in se vsedel k mali prazni mizici, od koder sem lahko pregledal ves lokal. Naročil sem si cocktail, prižgal cigareto in se malomarno, neinteresarano ozrl po ostalih gostih.

Moje oči so se ustavile na njej, Njeno lice je bilo čisto kot izklesano iz belega marmorja. Velike, proseče oči so bile uprte v moje kot v transu in na njenih ustnih sem opazil nervozen drhtljaj, ki sem ga opazil tudi v njenih lepih belih rokah, v prstih, ki so se igrali nervozno z nekim malim rdečim predmetom, ki je imel obliko malega cigaretnega ustnika. Poleg nje je sedel mal človek z žoltim malajskim obrazom, ki me je fiksiral s strupenim pogledom baziliska, ki sem ga odbil s hladnim ironičnim pogledom. Bilo mi je jasno, da je to isti par, ki sem ga sledil že od vile podzavestno v ta lokal. Zakaj?

Oči dame so bile uprte še vedno, zdaj z intenzivno prošnjo v moje. Bliskoma so mi delovali možgani. Videl sem jasno, da ta par nima pravi nič skupnega niti moralno niti socialno. Čutil sem, da je to divno ženo dovedel samo neznan, tragičen slučaj v družbo tega človeka. Kakšno vlogo mi je namenil slučaj v tej tajni? Pogledal sem na uro — bilo je pol dvanajstih — in nato uprl pogled v njene oči, ostro, sugestivno: „Opolnoči na mostu!“ brezglasno, samo v mislih. Videl sem, kako je počasi zaprla svoje oči in da sprejema moj poziv ter se obrnil na svojo mizo, kamor mi je natakar pravkar prinesel naročeno pijačo. Bil sem odločen in pripravljen na vse.

Opazil sem, kako se je dotaknil človek njene roke brez besed, videli njen stresljaj, ko sta istočasno vstala in odšla. Deset minut pozneje sem odšel tudi jaz in korakal s polno orijentacijo in budnim duhom proti kolodvoru. Srečeval nisem nikogar in točno opolnoči zakorakal preko mosta. Z nasprotni strani sem opazil dve bližajoči se silueti. Sredi mosta smo se srečali in obstal sem brez besede prodirno gledajoč v polmrak zahajajočega meseca. Bila je ona. Čutil sem dotik nežnih rok in v čisti angleščini in mehkem, prosečem — božajočim altom slišal polglasne besede: „Gospod — rešite me tega satana!“ Z zapovedujočo gesto, brez besed sem ji pokazal za seboj in stopil korak, dva proti človeku, ki se je potuhnil kot divja mačka ob zidani ograji. Hipoma pa se je zravnal in zamahnil z bodalom proti meni. Prestregel sem mu udarec z bliskovito kretnjo in s prijemom za njegovo oboroženo pest in mu z jekleno močjo vodil bodalo

v levo stran njegovih prs, vzdignil ga in vrgel preko ograje mostu v šumeči prepad. Vse to je trajalo samo par sekund in se izvršilo brez najmanjšega glasu.

Ozrl sem se na desno in levo — razven naju dveh ni bilo nikogar v bližini. Pristopil sem k njej: „Mylady?“ Kot da se je zbudila iz težkega sna: „Bože, kje sem? Kaj je z menoj? O, prosim, vodite me domov!“ Ponudil sem ji roko in jo instinktivno odvedel k vili, iz katere sem jo bil videl priti. Brez besede mi je stisnila roko in vstopila v vilo. Stal sem ob vhodu in gledal neodločno za njo. Zdramil me je šum vlaka, ki je vozil v postajo in z naglimi koraki sem odhitel na kolodvor.

Dvajset minut pozneje je drvel brzovlak skozi noč oddaljujoč se vedno bolj od M. Ležal sem umirjen v svojem oddelku in razmišljal o nepričakovanem intermezzu dolgotrajnega, utrujajočega potovanja. Ves dogodek sem si najbrže pravilno raztolmačil po svoji logiki in znanju ter kmalu pozabil nanj. Ona dama je bila zelo podobna Vam, milostljiva, no prepričan sem že davno, da mi je namenil slučaj samo postransko vlogo v njenem življenju.“

Utihtnil je in mi vsi smo gledali molče, kako je puhnil umeten kolo-bar dima in ga takoj razbil z lahno kretnjo roke:

„Kismet! — Mi vsi, ki živimo z odprtimi očmi, postanemo preje ali pozneje fatalisti. Razlikujemo se le v tem, da eni resigniramo in se malomarno prepuščamo usodi, dočim drugi kljubujejo v energični borbi in ostanejo v nekem smislu vodniki in sodniki.“

Fr. Ž.

Butalski grb.

Butale so naraščale imenitno in imenitneje in jim do popolne imenitnosti ni manjkalo ničesar več razen grba. Pa so sklenili, da naj bo in si nabavijo še grb. Modrovali so in moževali in slednjič četrti večer in v četrti krčmi uganili, da mora biti grb imeniten, kakor so imenitne Butale. Zato da mora v Butalski grb najimenitnejša žival, kar so kedaj čuli o njej: to je zmaj. Zmaj mora v grb, pa naj stane, kolikor hoče, in ako ni drugače, lahko stane cel tolar, podkovan in zvrhan. Podkovan je butalski tolar takrat, kadar ga spremlja likof štirih bokalov, zvrhan je, če je poleg pijače še kaj mastnega prigrizka.

In so dejali: „Zmaj je najbolj imenitna žival na oko in za besedo, pa je imeniten tudi za to, ker je neznansko nevaren in bo v grozo in strah sovražniku.“

Imeli so v Butalah slikarja Čačko in je bil slikar za hiše in kapelice in ograje in obrtnike in sploh za vse. Pa so mu naročili, da naslika grb, v grbu da pa mora biti zmaj, naj stane kolikor hoče in ako ni drugače lahko stane cel tolar, podkovan in zvrhan.

Slikar Čačka je naročilo sprejel in obljubil in je resnično slikal in bil silno zadovoljen s svojim delom, ko ga je skončal. Vsak umetnik je

zadovoljen, ko skonča delo in prejme zaslužek in se mu mudi, kam se bo vsedel in ga bo napravil. Tembolj je bil zadovoljen Čačka, ko mu je bil zaslužek podkovan in zvrhan.

Zadovoljni so bili z grbom tudi Butalski možje. Strmeli so, kimali in hvalili, kako silno da je podoben in da še niso videli zmaja, ki bi mu bil podoben tako. Slovesno so ga obesili na občinsko hišo in bili zelo ponosni.

Dokler niso Tepančani zagnali glasu: „Ho, ho, Butalci imajo grb, bika imajo v grbu, butastega bika! Ho, ho!“

Tepančani so nesramno zlobni: kadar morejo, obesijo Butalcem žaljivko!

Pa je bila žaljivka to pot posebno nesramna, ker je bila resnična.

Kajti ko so si butalski možje vnovič ogledali zmaja, se ni dalo tajiti: Zmaj je bil podoben biku.

Seveda — Butalcem ni bilo zameriti zmote — zmaja še niso videli nikdar in nikjer, bikov pa vsak dan dovolj.

Toda so Butalci zamerili slikarju. Sneli so grb in so šli, da zahtevajo vračilo tolarja, podkovanega in zvrhanega.

Slikar Čačka je baš sedel v krčmi in ga je nekoliko imel — ne preveč, ne premalo, nego ravno prav. Pa je bil silno ogorčen, ko je slišal zahtevo butalskih mož. S pestjo je udaril po mizi in izjavil, da mu je užaljena umetniška čast: „Kdo,“ je dejal, „je tisti, ki se drzne, da trdi in tudi dokaže, da zmaj v grbu ni pošteno naslikan in točno!“ In še se je zaklel: „Živega zmaja postavite predme, pa se bo videlo, ali je podoben ali ne! Ako ne bo podoben, zastonj vam naslikam drugega in ga bom posnel po življenju, kakršen bo z vsemi parklji in kremplji in jeziki in rogovi in kocinami! Pa se zavežem in vam bom povrhu naslikal in čisto zastonj še vse tašče vesoljnih Butal in ne bo nobena hiša brez zmaja.“

Ta beseda je bila možata. Zvedeli so jo Tepančani in so se rogali: „Ho, ho, za zmaja v grbu bo v Butale prišla županova tašča! Ho, ho!“

Uvidel je butalski župan, da bo treba kaj ukreniti. Pa je pozval policaja in mu strogo ukazal: Odpre naj oči in pazi in ne odneha, dokler ne ujame zmaja. Ta zmaj bo za vzgled služil in za vzorec slikarju Čački; zato naj pazi, da bo ujel takega zmaja, ki bo zmaju resnično podoben. Tako je ukazal župan.

Prejšnji grb z bikom pa so, kakor že povedano, sneli in ga prodali mesarju, da mu je bil za obrtno znamenje nad mesnico. In bi bil tudi mesar zadovoljen z njim, ako ga ne bi včasih izpraševati prihajal kak Tepančan, po čim da tukaj sekajo zmaja. Tepančanom sploh ne boš nikdar zavezal jezikov.

Butalski policaj je torej imel odprte oči in je pazil in je bil jako vnet. Njegova vnema ni poznala kraja in je izteknil zdaj to reč, zdaj ono in jo privlekel slikarju Čački, mar ni to zmaj: ježa je privlekel in raka in rogača in so se mu zdele nevarne te živali, ki pa bodo v strah in grozo sovražniku.

Toda je bila slikarju umetniška čast še vedno užaljena in ni maral pripoznati ježa in raka in rogača, da so bolj podobne zmaju, kakor mu je bil podoben zmaj v prejšnjem grbu in je celo odklonil kroto, ki jo je bil ujel policaj in jo zatožil, da strupeno pljuje okoli sebe.

Blizu Butal je hosta, v tisti hosti je strašil grozanski razbojnik Cefizelj in se ni bal ne Boga, ne butalskega policaja. Če je le utegnil, je prihajal v Butale in se postavil policaju pod nos. Dejal je policaj, prej da ne bo miru dal Cefizelj, da jo bo izkupil. In je bila posebna zasluga policaja, da se dotedaj ni zgodilo, da bi jo Cefizelj izkupil. Cefizljeva zasluga pa je bila, da je ni izkupil policaj. Kajti, je dejal Cefizelj, za tem policajem bi prišel drugi, vsak drugi bi pa bil hujši.

Čul je razbojnik Cefizelj, s kakšno vneto da preži butalski policaj na zmaja in da z njim vred koprne za zmajem vse Butale in bo z zmajem ustrezno njihovemu slovesu in gloriiji.

Pa je stopil iz hoste v Butalsko mesto.

Bilo je ravno polnoči, svetila je luna in je policaj pel uro. Petelin, kadar poje, zapre oči. Policaj pa ni bil petelin, nego je imel oči odprte in je gledal in videl: holaj, onkraj vodnjaka, v svetlem siju lune čepi moški in se ne gane ne spričo policaja, ne spričo glasu in ure; tako predrzen bo samo Cefizelj!

Policaju je zavrela kri, nastavljal je sulico, imenovano helebardo in jadrno je stopil tja: „Kdo si, da čepiš in skruniš butalska tla?“

„O,“ je ponižno odgovoril Cefizelj, „ne skrunim butalskih tal, saj imam zapete vse gumbe. Ampak se mi je posrečilo in sem ujel ptiča — zdi se mi, da je zmaj. Tule pod kapo ga imam in je skrajni čas, da ste prišli in ga varujete, da ne uide. Ali imate kletko?“

Je videl policaj, da res tišči razbojnik Cefizelj kapo ob tla. Pa je počenil še policaj poleg kape in je dejal: „Poznam te, razbojnik si Cefizelj. Jaz pa sem butalski policaj. Zapomni si: butalski policaj ima zmeraj vse. Pa imam tudi kletko in jo imam zate in jo imam za zmaja. Toda je ne nosim s seboj. Kletka zate je občinska keha, razumeš, kletka za zmaja pa stoji na oknu v občinsko keho. Kar ponjo stopi in jo prinesi!“

Pa je Cefizelj ponižno stopil ponjo in je tačas policaj tiščal kapo in zmaja in čepel na tleh in je čepe zapel prvo uro in se čudil Cefizlju, kje da se mudi. In je pel drugo uro in so ga bolela kolena in je pel tretjo uro in je klel Cefizlja. Naveličal se je čepenja in je dejal: „Vstati bom moral, drugače ne bom več mogel.“

Previdno je segel pod kapo — bilo je nekaj okroglega in mehkega in je pozabil zapeti četrto uro.

Ker ni pel četrte ure, so se zdramili Butalci, zakaj da policaj ne poje ur in so prišli in videli in čuli in glave staknili nad kapo.

Zdaj se je policaj upal in je izpod kape privlekel, kar je imel v rokah okroglega in mehkega, bila je konjska figa.

Pa je bil slikar Čačka slednjič zadovoljen in je dejal, da bo v grbu naslikal kapo in v kapi konjsko figo.

Toda mu je župan plačal dva tolarja, podkovana in zvrhana, da ni naslikal takega grba. —

Potem so izvedeli Butalci, da drugod nekod že imajo zmaja v grbu. Ako bi se baš primerilo in bi imel ta zmaj mlade, lahko bi katerega odstopili v Butale. Butale prosijo.

Ivan Zorec

Ženin.

(Odlomek.)

Gospod Ambrož in velikan Kopič sta prišla že skoraj do Zagorice, kar ti je Kopič postal ob groblji kamenja.

„Tu me je lani skoraj pičila kača“, je momljal. „Najrajši bi razmetal to kamenje.“

„Zdaj te ne bo, ne boj se!“ se mu je Ambrož smehljaj s konja. Ako bodo kače spet prišle na plano, vjemi gada, živemu izreži srce, požri še vroče in izpij korec vode, pa te ne bo pičila nobena kača.“

„Menite?“ je velikan verjel.

„Res; samo pod soncem ga moraš vjeti!“ se je Ambrož muzal. „Kako, da se še nisi oženil?“ je čez čas vprašal otročjega Kopiča, da bi govorila o čem drugem.

„Saj bi se bil že rad, pa se me je še vsaka zbala, češ, da me je preveč.“

„Ajdovska deklica bi bila zate.“

„Kakšna pa je?“

„Močna, velika, da je strah in groza.“

„Ne bi se je ustrašil.“

„Če se ne bi mogel kamenčkati z mlinskimi kamni, kakor se ona, bi te brdavsnila, da bi odskočil bogve kam.“

„Pa vendar se je ne bi bal!“ je čezdalje bolj junačil.

„In velika ti je, da je joj. Z eno nogo stoji na Šumbregu, z drugo pa na Primskovem, kadar v Temenici pere.“

Kopič ga je debelo gledal in molčal.

„Kajne, s tako ne bi bilo nič?“ se je gospod Ambrož držal na smeh.

„No, nič ne maraj, saj je ni več. Živela je tačas, ko so po naših krajih zidali gradove.“

„Aha“, se je velikan oddehnal.

„Veš, imela je tudi več bratov. Dva izmed njih sta si obenem zidala grad na Šumbregu in grad na Kozjeku, kladivo pa sta imela eno samo in si ga podajala s hriba na hrib.“

„Ha, tačas bi bil rad živel“, je Kopic vzdihoval; „nemara bi bil tudi jaz zrasel kaj bolj na visoko in na široko, da bi se bil lahko kamenčkal z mlinskimi kamni.“

„Potrpi, Bog ti še zmeram lahko ubere ženo, ki bo zate.“

„O, ko bi le skoraj!“ je še bolj vzdihnil.

„Že vem!“ se je gospod Ambrož udaril po čelu. „Zdaj se spomnim, na Primskovem sem videl žensko, ki bi ti prav bila po meri in po težini!“

„Ko bi le bilo res“, se je velikana bal, da mu gospod spet pripoveduje pravljico.

„Govoril sem z njo, lahko ti rečem, da je ni kaj manj kakor tebe. Močna je pa tako, da se nihče ne upa z njo v zakonski jarem.“

„Ali je še mlada?“ je Kopic zardel.

„Za nekaj zim je mlajši od tebe, težko jo boš krotil.“

Kopic je bil ves pokonci, najrajši bi se bil obrnil in zadrevil na Primskovo.

„Uskočila je svibenjski graščini, zdaj je stiška tlačanka“, je gospod Ambrož še pravil; „ti bi pač moral prositi stiškega opata in Trlepa, da ti dovolita ženitev.“

Kopic se je ustrašil. Nak, rajši sam, kakor menihu pred oči, prevelike so njegove skrivnostne moči . . .

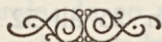
„Zakaj pa je uskočila?“ je vprašal, da se ne bi videlo, kako se je ustrašil.

„Ubila je grajskega biriča, ker jo je mōral na tlako.“

„O — o — o!“ se je Kopic čudil, velikanka mu je bila všeč. „Ne boji se, udariti zna — res, ta bi bila zame!“

„Vendar ni brdavsasta in zagovedna“, mu je gospod Ambrož božal srce, „krotka je, prijazna in — da boš vedel — tudi lepa, prav všečna.“ Nalašč mu je nekoliko lagal.

Ljubezen, nemilo daljna in neutolažena, je razganjala velikana. Siro-mak je molče poniglavil in dvomil — preveč sreče bi bilo, če bi ga neznanca velikanka res marala.

R. Jagrovski:

ABC za naše ugankarje.

3.) Navadne črkovne skrivalice. Pri teh se izražajo črke z drugimi črkami ali črkovnimi skupinami po ključu, ki ga je treba poiskati ali pa je že pridejan uganki ali pa razviden iz naslova.

a) Ključ je treba iskati. Naj sledi par primerov za ključe, ker ima vsaka taka uganka več ali manj svoj poseben ključ.

Posebnost slovenske abecede je, da se dajo črke spravili v kvadrat 5×5 črk:

a b c č d	ali a e j o t	ali a e i o u	ali a b g m š
e f g h i	b f k p u	b c č d f	e c h u t
j k l m n	c g l r v	g h j k l	i č j p u
o p r s š	č s m s z	m n p r s	o d k r v
t u v z ž	d i n š ž	š t v z ž	u f l s ž

in tako dalje. Iz te posebnosti se dajo kombinirati ključi:

a) a e i o u	ali b) 1 2 3 4 5	ali c) 1 2 3 4 5
b a b c č d	a a b c č d	1 a b c č d
c e f g h i	b e f g h i	2 e f g h i
č j k l m n	c j k l m n	3 j k l m n
d o p r s š	č o p r s š	4 o p r s š
f t u v z ž	d t u v z ž	5 t u v z ž itd. itd.

Po ključu pod a): ba ali ab = a, ci ali ic = g, uf ali fu = ž itd.

Po ključu pod b): 1a ali a1 = a, 3b ali b3 = g, 5d ali d5 = ž itd.

Po ključu pod c): 11 = a, 23 ali 32 = g, 55 = ž itd.

Primer za ključ pod a): Čocudočiču, čočudacida, cidafidadicu čoba-čida! Rešitev: Misli mnogo, govori malo.

Lahko tudi pustimo soglasnike kakor so, zamenjamo samo samoglasnike, na pr. jih zvišamo za eno mesto: a = e, e = i, i = o, o = u, u = a, ali jih znižamo: u = o, o = i, i = e, e = a, a = u, ali jih za-

menjamo narobe: $\begin{matrix} a & e & i & o & u \\ u & o & i & e & a \end{matrix}$ t.j. a = u, e = o, i = i, o = e, u = a

En primer za vse tri načine: 1.) Mulo on dilej! 2.) Mile en deluj! 3.) Meli in doluj! Rešitev: Moli in delaj!

Računska?

$$0^1 + 8^1 + 0^3 + 3^3 + 7^5 + 2^3 + 6^3 + 2^3 + 8^1 + 11^4 + 8^1 + 8^4 + 8^1 + 0^3 = ?$$

Črkovna podobnica.

(L. R.)

IC IC IC
IC **PRA** IC
IC IC IC

ICE ICE ICE
ICE **PRA** ICE
ICE ICE ICE

Številnica.

1, 2, 3, 4 — 10, 3, 6, 4, 2 — 13, 7, 8, 12, 6 — 5, 14, 10, 11 —
9, 6 — 8, 7.

Ključ: 13, 2, 3, 4 — molčanje

5, 6, 9, 3, 12, 6 — ptič

10, 7, 1, 11, 8 — grad na Goriškem

14, 9 — upanje

Mesto številc vstavi črke, da dobiš pogovor.

Rešitev ugank v 8. številki „Zadrugarja“.

Črkovna skrivalica: Zarja ne žari do večera.

Poročno naznanilo: Artilerijski poročnik, banovinska uradnica.

Cvet in sad: Iz semena cvet in cvet iz semena, kaj bilo je pred, ti glava učena?

Prav so rešili in bodo nagrajeni: Veber Božena in Veber Zora, Jesenice; Donko Marija in Donko Marieta, Maribor; Habjan Stanislav, Mlačevo; Živic Zoro in Živic Bogdan, Ljubljana; Orešič Alojz, Maribor; Mihelič Slavko, Studenci pri Mariboru; Globokar Stanislav, Mlačevo.

ČEBELARJI · ŽELEZNIČARJI!

Kakor je bilo že v prejšnjih številkah „Zadrugarja“ napovedano, se snuje ustanovitev železničarske čebelarske zadruge za območje ljubljanske železniške direkcije.

Zadeva je v toliko dozorela, da so pravila bodoče železničarske čebelarske zadruge od Saveza nabavljalnih združenj v Beogradu pregledana in sprejeta in se na podlagi tega skliče

ustanovni občni zbor

železničarske čebelarske zadruge

na dan 9. oktobra 1932 ob 10. uri 30 min. v prostorih glasbenega društva

„Sloga“ v Ljubljanskem dvoru v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1.) Poročilo pripravljalnega odbora,

2.) čitanje in sprejem pravil,

- 3.) volitev funkcionarjev,
- 4.) določitev delovnega programa zadruga in
- 5.) slučajnosti.

Pozivamo vse železničarje - čebelarje in ljubitelje čebel, da se tega ustanovnega občnega zbora sigurno osebno udeleže v čim večjem številu.

Na delo v čebelarski zadrugi z marljivostjo in točnostjo čebele v korist sebi in zadrugi!

Pripravljalni odbor.

Preselitev pisarniških prostorov N. Z.

Pisarne N. Z. (predsedstvo, tajništvo, knjigovodstvo, kreditna pisarna in glavna blagajna) so se preselile iz Šiške v poslopje na Masarykovi cesti (bivša gosp. poslovnica).

Dopise je naslavljati poslej na N. Z. v Ljubljani, poštni predal števil. 306.

Kreditna zadruga u. d. ž. se je tudi preselila v drugo pisarno in posluje od 15. septembra dalje v Šiški, v poslopiju N. Z., I. nadstropje.

Manufakturna trgovina

na Masarykovi cesti se je razširila tudi na I. nadstropje. Vhod pri glavni trgovini.

Večjo pošiljko porcelana

(krožniki, sklede etc.) pričakujemo v kratkem, na kar članstvo posebej opozarjamo.

Vsebina: Prave in neprave zadruga. (str. 257). — Po občnem zboru Podpornega društva (str. 260). — Boj proti kartelom (str. 262). — Misli o imetju in lastnini (str. 264). — Glasbena šola Narodnega železničarskega glasbenega društva „Sloga“ v Ljubljani (str. 268). — Mimo ženskih razstavnih prostorov na jesenskem velesejmu (str. 270). — Tretji gospodinjski in kuharski tečaj nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani (str. 271). — Umetno veljenje (str. 271). — Mimogrede (str. 273). — Nenavadna zgodba (str. 278). — Butalski grb (str. 281). — Ženin (str. 284). — ABC za naše ugankarje (str. 286). — Računska; Črkovna pobolnica; Številnica; Rešitev ugank v 8. številki „Zadrugarja“; Čebelarji-železničarji; Ustanovni občni zbor (str. 287).

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20lega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolo-dvorska ulica 39. — Tiskarna „Sava“ d. d. Kranj. (Predstavnik: Janko Strnad.)

VSĚ ČLANE V LJUBLJANI IN BLIŽNJI OKOLICI

obveščamo, da smo sklenili novo pogodbo z mesarjem g. F. Ocvirkom in se nahajajo naše mesnice počenši od 8. septembra t. l.: **prva** v Kolodvorski ulici št. 35 (vogal Pražakove ulice, v Rovškovi hiši nasproti Ljubljanskega dvora), **druga** v Šiški, Medvedova c. št. 22. Dogovor z mesarjem g. Koprivcem na Vidovdanski cesti je z istim dnem prenehal veljati.

Člane, ki so hodili do 7. t. m. po meso na Vidovdansko cesto, bode služevala od 8. t. m. mesnica v Kolodvorski ulici št. 35.

Pri tej priliki ponovno naglašamo, da se v obeh mesnicah prodaja le meso od prvovrstno pitanih volov, prvovrstnih telet in pitanih prašičev, za potrebno izmenjavo v hrani pa tudi divjačina, kakor srne in drugo ter mesni izdelki raznih vrst, ki se izdelujejo v povsem na novo in moderno opremljeni delavnici. Da se obdrže cene v vseh ozirih prvovrstnemu mesu in prvovrstnim mesnim izdelkom na najnižje mogoči stopnji, vabimo vse člane, da kupujejo meso in mesne izdelke za svojo potrebo le v teh mesnicah.

Na željo se meso pravočasno vsak dan dostavlja na dom. Bolj oddaljeni člani, ki ne morejo sami osebno kupovati blaga v mesnicah, naj zahtevajo knjižice ter se poslužujejo te ugodnosti. Knjižice se izstavljajo v centrali.

Proti eventuelni slabi postrežbi ali eventuelni nevljudnosti nastavljenec se pritožite na upravni odbor! Le tako bode upravnemu odboru mogoče ustreči članom in odpraviti nedostatke.

Nekateri naši člani — da še celo izvoljeni delegati so vmes — hodijo brezbrizno mimo naših mesnic in mimo naše mlekarne kupovat v druge privatne take zavode, kjer kupujejo za 1 Din ceneje najslabše vrste goveje in telečje meso. Ne pomislijo pa, da tudi pri mesu velja ona zlata prislovica, ki veli: „Najdražje kupuje oni, ki kupuje najcenejše stvari.“ To se pri slabem mesu v polni meri uveljavlja, ker taka tretje vrste govedina skoraj ničesar ne zaleže na mizi.

Zaveden član zadruga ne dela tako!

Zaveden član zadruga kupuje vse potrebščine, tudi meso in mleko v združnih trgovinah!

Vsak član se mora zavedati, da v združnih trgovinah v vseh važnih stvareh soodločuje!

Vsak član mora vedeti, da z vsakim nakupom v združnih trgovinah koristi sebi in svojim sotovarišem!

Zato kupujmo vse samo v združnih trgovinah!

Upravni odbor.

Spremembe cen.

Cene stopijo dne 21. septembra v veljavo.

	Din		Din
Moka Ogg, Og, Om . . . kg	3.—	Kvas kg	40.—
Moka štev. 2 "	2.80	Kakao Ia "	44.—
Moka št. 5 "	2.60	Kakao IIa "	28.—
Moka, ržena "	2.75	Čokolada 1/4 "	40.—
Moka, krmilna "	1.30	Čokolada z lešniki 1/2 "	58.—
Zdrob, pšenični "	3.50	Čokolada " " 1/3 "	60.—
Otrobi, pšenični drobni "	1.—	Čokolada " " 1/5 "	60.—
Otrobi, pšenični deb. "	1.25	Orehi celi "	6.—
Otrobi, koruzni "	1.—	Orehova jederca "	18.—
Koruza, debela "	1.50	Čebula "	2.—
Ješprenj št. 10 "	4.—	Limone kom.	1.50
Fižol beli "	3.—	Olje, bučno lt	11.50
Fižol koks mand. "	3.—	Olje, olivno lt	16.—
Mast "	15.—	Malinovec stekl. 1 1/2	15.—
Mast, doza à 5 kg . . . doza	80.—	Malinovec kg	20.—
Slanina, krušna kg	16.—	Paprika kg	36.—
Slanina, papricirana "	17.—	Brandy 0.35 lt stkl.	32.—
Salami, ogrske "	60.—	Brandy 0.70 lt stkl.	52.—
Salami, milanske "	60.—	Milo „Apolo“, kom.	7.50
Sardine 1/3 šk.	12.—	Milo „Elida Favorit“, kom.	8.—
Sardine 1/4 "	9.—	Ribarice, kom.	5.—
Sardine 1/5 "	7.—	Sveče 1/10 kg	14.—
Sardine 1/10 "	4.—	Sveče 1/6 kg	14.—
Sardelni obročki 1/5 "	10.—	Jajca, kom.	1.—
Sardelni obročki 1/10 "	5.—	Nagrobne lučke, karton	10.25

Novo blago:

	Din		Din
Slive sveže dnevna cena kg	1.40 - 1.60	Vino, belo in rdeče, dalm.	
Jabolka " " " "	2.— - 2.50	„Opolo“ lt	6.—
Breskve " " " "	2.50 - 3.—	Vino, belo štajersko	8.—
Grozdje " " " "	3.— - 3.50	Vino, prošek	18.—
		Sardele v slani vodi kg	12.—

Opomba:

Priporočamo članom, da se s kurivom pravočasno preskrbijo.

Krompir. Naročila za krompir sprejemajo vse prodajalne. Ker radi mraza krompir med prevozom v zimskem času zmrzne, takrat ne bo mogoče istega dostavljati, zato opozarjamo članstvo, da se že v mesecu oktobru preskrbi ž njim.

